

UDRUGA KAZALIŠTE, AUDIOVIZUALNE
UMJETNOSTI I KULTURA GLUHIH

DEAF TATTO PIERCING ERFURT
-EUROPE ODMORIŠTE ZA JEZIK
DEMBA I KAZALIŠNA RADIONICA
A PLJESAK JEDNE RUKE
AL
CLIN D'OEIL REIMS GENT
MEĐUNARODNI ULIČNI FESTIVAL
DAN TRNJA DEAF BAND DLAN
URT BELGIUM DEAF THEATRE
REIMS CEST IS D'BEST ZAGREB
L JEDNAKIH MOGUĆNOSTI
AUDIENCE BLENDING BY ARTS
INTERNATIONAL DEAF TATTO

SADRŽAJ

1. Riječ urednika	3
2. Događanja: Završna konferencija ABBA projekta u Belgiji	4
3. Događanja: Projekt dvojezičnog kazališta - Lisabon	10
4. Događanja: Suradnja Belgijskog kazališta Gluhih i udruge DLAN u Gentu	13
5. Zanimljivosti: Čudesna priča gluhog glazbenika	17
6. Događanja: 23.Međunarodni ulični festival Cest is d Best	19
7. Događanja: Dan Trnja i Deaf Band DLAN	21
8. Zanimljivosti: Gluhi komičar John Smith nazvan ljubiteljem glazbe	23
9. Intervju: Intervju s Dawn Jani Birley, jednom od najvećih glumica inovativnog kazališta svijeta	25
10. Zanimljivosti: Japanski znakovni jezik i kako je biti Gluh u Japanu	28
11. Zanimljivosti: Kontroverzno otkriće streptomicina	36
12. Novosti: Obiteljsko stablo znakovnog jezika	38
13. Zanimljivosti: Bili smo na jednom sveučilištu na svijetu na kojem studiraju isključivo gluhe osobe	39
14. Događanja: 18. Festival jednakih mogućnosti	44
15. Događanja: Međunarodna konvencija Gluhih tatto majstora u Zagrebu	47
16. Umjetnosti: "Ja sam Gluhi DJ": Priča o Nicoa DiMarcoa	49
17. Zanimljivosti: Znakovni jezik za gluhe razvili su jedan redovnik i dva katolička svećenika, evo kako	51
18. Događanja: Dlanovci u Kranjskoj gori	52
19. Događanja: Festival "Clin d Oeil" - Reims	54
20. Događanja: Deaf Band DLAN u Erfurtu	56
20. Razmišljanja: Istraživači rade na tome da bolje shvate mozak Gluhih učenika jezika	57
22. Stripoteka	59

"Pljesak jedne ruke" - Časopis Udruge "Kazalište, audiovizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN"

Adresa: Korčulanska 10, 10000 Zagreb

Telefon: 385 91 492 31 09 (SMS)

E-mail: pljesak.jedne.ruke@gmail.com / udruga.dlan.zagreb@gmail.com

Web stranica: www.dlan.hr

Žiro-račun: HR 95 24020061100074154 (Erste Bank)

OIB: 51629434968 Matični broj: 1608037

Glavni urednik: Lino Ujčić

Dizajn i priprema za tisak: Lino Ujčić

Lektura: Dijana Adžić

Tisak: Tiskara Ban

Ovaj časopis je financiran sredstvima Ministarstva kulture i Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport.

*Poštovani čitatelji Pljeska jedne ruke
(časopis koji dugo nije bio u vašim rukama),*

Evo nas nakon gotovo godinu dana pauze. Za to vrijeme marljivi hodočasnici Lino, Iva, i povremeno Renato, putovali su i posjećivali skupove gluhih po Europi (Belgija, Portugal Slovenija i Hrvatska), kao i kazališne festivale.

S obzirom da sam se posvetila planinarenju i održavanju svojeg zdravlja, nisam bila previše u toku, no zadivila me količina događaja od studenog prošle godine (2018.).

U svibnju je bio posjet naših Belgiji, gradu Gentu, i dogodila se suradnja Belgijskog kazališta gluhih i „Kazalište audiovizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN“ te su održane su predstave i razmijenjena iskustva.

Priložene su fotografije bubnjar-ske radionice u Kranjskoj Gori.

U listopadu su bila čak dva susreta – Konferencija ABBA u Belgiji i projekt dvojezičnog kazališta u Lisabonu.

Ovdje je i mnoštvo intervjua prevedenih na hrvatski, te iznimno zanimljiv članak. O tome kako je biti gluhih u Japanu, i japanskom znakovnom jeziku.

Vrlo bitan i upečatljiv je članak o tome kako su znakovni jezik za gluhe razvili jedan redovnik i dva katolička svećenika.

Ostalo sami potražite, čitajte i učite o gluhim diljem svijeta, njihovom jeziku, „pismu“, kulturi, granicama koje pomiču (glazba), i primjerima koji svojom tvrdoglavošću pružaju.

Vaša Petra

ZAVRŠNA KONFERENCIJA ABBA PROJEKTA U BELGIJI

Eero Enqvist, pisac djela: „Čuvari snova“ sa hrvatskim i belgijskim glumcima

Publika „Audience Blending by Arts“ – ABBA je europski projekt koji ima za cilj istražiti nove načine stvaranja inkluzivne umjetnosti za inkluzivnu publiku.

Završna konferencija „ABBA“ projekta održala se u Belgiji i to 4. listopada 2019. od 9 sati 17 sati. Iz naše zemlje sudjelovali su: Lino Ujčić, Iva Vrbos i Renato Vrbos Rašeta.

Odmah na početku pozdravio nas je voditelj projekta Ivo Peeters, te nam predstavio pisca poznatog dijela „Čuvari snova“ ili „Kukunor“ Eera Enqvista oko čijeg se djela zapravo razvila lijepa priča o dvojezičnom kazalištu.

Onda smo razmijenili iskustva kako glumci, tako i režiseri i umjetnički direktori iz pet zemalja koji su bili dio projekta – Belgija, Finska, Velika Britanija, Bugarska, Portugal, Hrvatska, te smo međusobno podijelili prijedloge, sa-

vjete, ideje za daljnji rad na usavršavanju samih tehnika i metoda u inovativnom bilingvalnom kazalištu.

Sudionici završne konferencije u Bruxellesu

Na popodnevnoj radionici imali smo prilike upoznati različite perspektive umjetničkih ostvarenja koje su nam izvele osobe s invaliditetom (osobe s Downovim sindromom, gluho – slijepe osobe, tjelesni invalidi).

Tako smo vidjeli različite načine suradnje kako bi angažirali različitu publiku i umjetnike u umjetničkim izvedbama.

Saznali smo kako je je npr. korištenje IBT – integriranog

znakovnog jezika i govornog jezika jako dobar za slijepe osobe ili za osobe koje imaju teškoće u učenju.

Svoja iskustva podijelili su s nama umjetnici s invaliditetom iz Izraela, Njemačke, Grčke i Španjolske. Dobili smo nove ideje kako privući publiku s različitim potrebama umjetnosti da bi inkluzija bila što uspješnija, a različita publika što povezanija i zadovoljnija.

Iz Bruxellasa, europske prijestolnice kulture vratili smo se u Zagreb bogatiji za jedno lijepo iskustvo i ponosni da smo i mi dio prekrasne životne avanture – inkluzije na polju umjetnosti podržavanja, poticanja i razvoja.

Lino Ujčić

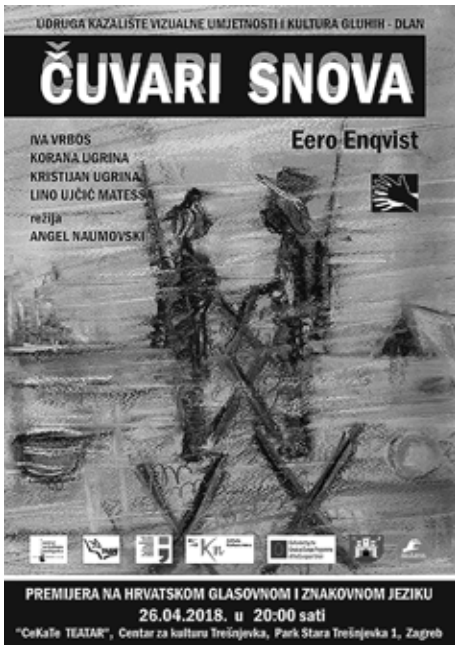
Sudionici završne konferencije u Bruxellesu

Lino, Iva i Renato sa Ivom Peetersom, voditeljem ABBA projekta

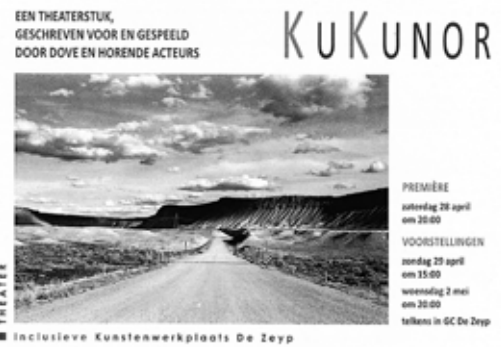
Ugodno druženje gluhih sudionika konferencije

Iz predstave „Čuvari snova“, Hrvatska

Predstava „A La frontiere Des Reves“, Belgija, na francuskom jeziku

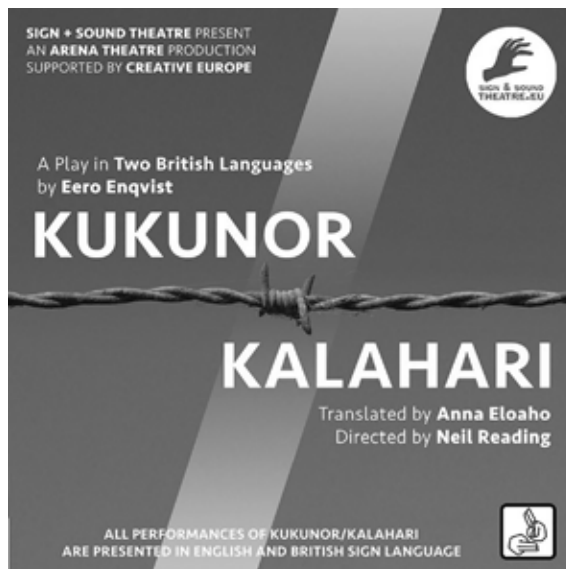
Predstava iz Belgije „Kukuror“ na flamanskom jeziku

Predstava „Granici“ iz Bugarske

Iz Portugala – predstava „3,50 X 2,70“

Iz Velike Britanije predstava pod nazivom „Kukunor & Kalahari“

Predstava iz Finske „Kukunor ja Unikuu“ odakle je sve i krenuo

Sastanak voditelja projekta ABBA

Zagreb: Počelo je s puno ideja, dogovora, promišljanja

PROJEKT DVOJEZIČNOG KAZALIŠTA – LISABON (PORTUGAL)

U Lisabonu je ove godine od 18. do 20. listopada 2019. održan susret partnera u projektu kazališta Gluhih na Europskoj razini koji koriste metodu inovativnog dvojezičnog kazališta.

Ovom metodom istražuju se novi načini stvaranja inkluzivne umjetnosti za inklu-

zivnu publiku, omogućujući umjetnicima i gledateljima, kako gluhima, tako i čujućima, da istovremeno uživaju u istom umjetničkom iskustvu.

To inovativno kazalište čini skupina od 9 partnera iz 6 europskih zemalja – Belgije, Finske, Bugarske, Hrvatske, Portugala i Velike Britanije. Domaćin ovog međunarodnog sastanka su Vo'Arte iz Lisabona i GC De Zeyp (Brussel, Belgija). Udruga Vo'Arte promovira umjetnike i nove stvaratelje, pomaže pri realizaciji izložbi, filmova, seminara, predstava, transdisciplinarnog kulturnog programa, te razmjenu umjetničkih projekata.

Program je započeo sastankom voditelja projekta i umjetničkih direktora. Na sastanku je sudjelovalo 23 voditelja projekata i glumaca iz svih zemalja partnera. Bilo je jako zanimljivo saznati i za probleme na koje smo nailazili, a i različite ideje, rješenja, dosjetke, iskustva i ponos da smo uspjeli realizirati planirano.

Kasnije smo još utvrdili gradivo, podijelili svoja iskustva, a i stekli neke nove spoznaje o metodologiji i načinu razvoja i produkcije bilingvalne predstave na radionicama koje je vodio Eero Enquist.

Sastanak svih voditelja kazališnih skupina u Lisabonu

Video predstavljanje Hrvatske predstave „Čuvari snova“

Radionica na otvorenom , vodi Eero Enqvist

Šetnja Lisabonom

Eero Enquist je finski autor čije je djelo „Čuvari snova“ – temelj na kojem su razvijene partnerske verzije predstave u Belgiji, Hrvatskoj, Bugarskoj, Portugalu, Finskoj i Velikoj Britaniji.

Susret partnera završio je premijerom bilingvalne predstave „3,50 x 2,70“ [tres e meio dois setenta] – (portugalske verzije predstave Kukunor) u kazalištu „Teatro do Bairro“ i izazvala je stvarno oduševljenje svih nazočnih.

Za sudionike je to bilo još upečatljivije jer smo mogli uspoređivati i svoja iskustva i ideje pri realizaciji, kao i neke metode koje smo koristili na vrlo različite načine. Predstava je zapravo plesna improvizacija, kreacija je Ane Rite Barata i Bruna Rodriguesa i njihovog plesnog ansambla kojeg čini troje gluhih glumaca i isto toliko čujućih.

U predstavi glumci – plesači propituju tuđi prostor i granice, u potrazi za zajedničkim jezikom. Vrlo značajna je ta tišina, pokret, pa geste. Jako je sve dojmljivo, djeluje snažno na gledatelja. Baš smo obogaćeni tolikim novim izražajima, iskustvima, idejama. Baš je bilo dobro sve pogledati i s druge strane, očima gledatelja, a ne samo očima glumca.

Lino Ujčić

SURADNJA BELGIJSKOG KAZALIŠTA GLUHIH I UDRUGE „DLAN“ U GENTU 25. SVIBNJA 2019.

ZATERDAG 25 MEI 2019 - SAMEDI 25 MAI 2019
OCZw Dorpsstraat, 31 - 9052 Gent (Zwijnaarde)

2 present

The deaf school in 1960

SPEL: Graziella FALLETTA, Tania PETYT, Sabina TROUILLEZ, Fatima EL OUAGHLI, Roger VANGROOTLOON, Lut REYSEN
Iwein DE SAEDELEER,
TECHNIEK: Albert BERTHE
REGIE: Lut REYSEN
TOLK: Anne SMEDT

Open - Ouvert: 15:00
Voorstelling - Présent: 16:00

DIFFERENCES BETWEEN PAST AND PRESENT

RAZLIKE IZMEĐU PROŠLOSTI I SADAŠNJOST

Lino UJČIĆ
Angel NAUMOVSKI
Dusan DOSENOVIĆ
Iva VRBOS
Marija Lemary VULETIĆ

Voorverkoop: 18 Euro
Ter plaats: 20 Euro
Voorverkoop (kinderen 6 tot 12 jaar): 8 euro
Ter plaats (kinderen 6 tot 12 jaar): 10 euro
Reservatie via de Bank:
BE82 3631 5199 2168

Prévente: 18 Euro
Sur place: 20 Euro
Prévente (Enfants de 6 à 12 ans): 8 euro
Sur place (Enfants de 6 à 12 ans): 10 euro
Réservation par la Banque:
BE82 3631 5199 2168
Email: Belgium Deaf Theater
belgiumdeaftheater@gmail.com

Članovi udruge „Kazalište audiovizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN“ odazvali su se pozivu gluhih iz Belgijskog kazališta, pa su ove godine po drugi put iskoristili priliku za susret, u Gentu. Prošle godine su u Gentu bili Iva Vrbos i Lino Ujčić, te se predstavili s predstavom „10 minuta, malih i velikih koraka“.

Ove godine su članovi udruge „Kazalište, audiovizualne umjetnosti i kulture Gluhih – DLAN“ organizirali predstavu „Razlike između prošlosti i sadašnjosti“ u režiji Angela Naumovskog. Predstava je izazvala oduševljenje, ali bila je i poticaj za vraćanje u prošlost, lijepe uspomene, te razmjenu iskustva, ali i ideja i prijedlog za bolje funkcioniranje u okolini u kojoj živimo.

Zaključili smo kako imamo vrlo slične probleme i u prošlosti i u sadašnjosti. Belgijska udruga BDT – „Belgium Deaf Theatre“ vratila nas je u dane djetinjstva i školovanja, kad smo se susretali i sa nerazumijevanjem okoline i s mnoštvom problema, ali i lijepim i smiješnim situacijama.

Nakon predstave pridružila nam se gospođa Helga Stevens, belgijska političarka i bivša članica Europskog parlamenta od 2014. Poznata je po svom radu u borbi za prava s osobama s invaliditetom.

Poslije kratkog druženja s njom i s ostalim članovima Belgijskog Deaf Theatra proveli smo dva dana u razgledavanju Genta i bliže okolice, te upoznali zanimljivu arhitekturu i kulturu Belgijanaca.

Članovi „Dlana“ i poznata gluha političarka, Helga Stevens

Lino Ujčić

Udruga „Dlan“ i Belgijsko kazalište Gluhih vezani prijateljstvom

---

Predstava "The Deaf school in 1960", Belgija

Predstava „Razlike između prošlosti i sadašnjosti“, Hrvatska

ČUDESNA PRIČA GLUHOG GLAZBENIKA

Paul Whitaker je gluh od rođenja, a uspio je postati pijanist i orguljaš. Diplomirao je na Wadham Collegeu u Oxfordu, te završio je poslijediplomski studij na The Royal Northern College of Music (Kraljevski Sjeverni Koledž Glazbe), a uz to je stekao još neke poprilično prestižne diplome. Radio je, između ostalog, predstave poput „Mačke“, „Fantom u operi“, „Jadnici“ ili „Priča sa zapadne strane“.

Ima počasne doktorate na nekoliko sveučilišta, dodijeljeno mu je i odlikovanje Britanskog Carstva, motivacijski je govornik, te je osnovao nekoliko dobrotvornih udruga. U sklopu programa „Učionica“ kao dio projekta „Rijeka 2020 – europska prijestolnica“, držao je predavanje o većem uključanju osoba s invaliditetom. A ovo je njegova priča: Nikada nisam čuo klavir ili ptice kako pjevaju, čak i ako sada izvadim slušni aparat isto neću ništa čuti. Ali to me svejedno nije spriječilo da sviram. Moja majka je svirala klavir, oba roditelja su jako voljela glazbu, tako da je ona stalno bila prisutna u našoj kući.

Kad sam bio mali, rekao sam roditeljima da želim naučiti svirati. Klavir je vjerojatno najlakši za gluhu osobu jer

se radi o velikom, fizičkom instrumentu s velikim rasponom frekvencija, od vrlo niskih tonova do vrlo visokih.

Kad sjedite za klavirom i stisnete tipku, čekić udara u žicu, ona potom vibrira i te vibracije putuju nazad kroz tipke, pa kroz vašu ruku i na kraju ulaze u vaše tijelo. Svaki ton na klaviru pruža drugačiji osjećaj, drugu vibraciju tako da puno toga ovisi o samom dodiru.

da znam svirati primjerice violinu, ali sam je držao u rukama i svirao pa znam kakav osjećaj pruža. Kada u to uključite maštu počnete sve te tonove i boje spajati zajedno.

Naravno, postoji razlika ako ste na koncertu ili glazbu slušate preko ploča i CD-a. I jednu i drugu ja čujem pod teškim navodnicima; na koncertu je lakše jer glazba nije komprimirana, dijelite to iskustvo s drugima, dobijete

Paul Whitaker

Osim toga, kada stisnete neku tipku znate da je to »e« ili na bas dijelu »f« ili slično i onda je lako povezati ono što vidite s onim što osjećate dok svirate. Tako ja »čujem« glazbu: bazi- ra se na osjećaju vibracije. Ali za puni doživljaj moram čitati notni zapis, ne mogu samo sjediti i slušati poput drugih, meni to ne znači gotovo ništa.

Tijekom godina svirao sam puno instrumenata, ne kažem

svu njenu harmoniju, a uz to vidite ljude koji ju izvode, njihovu strast i pokrete pa možete dobiti kompletnu sliku. Kod slušanja s uređaja toga nema pa morate više koristiti maštu.

Kada sam s ljudima koji čuju - govorim, kada sam s gluhi- ma koristim se znakovnim

jezikom, to je moj izbor koji neki poštuju ali neki i ne. Upoznao sam gluhe ljude kojima smeta što govorim i bavim se glazbom, ali to je moj život i moja je odluka što ću raditi s njim. Ne kažem da sam ponosan što sam gluh jer je vrlo često jako teško, pa i samotno. Ako ste u grupi ljudi i svi se smiju a vi niste čuli šalu, nije ugodno, ali to što sam gluh je dio mene.

Da nisam gluh ne bih bio ono što sam sada, ne bih bio u Rijeci i pomagao ljudima, ne bih radio s Judi Dench, ne bih upoznao Kraljicu... Uvijek sam vjerovao da svi mi imamo nešto što smatramo negativnim ili invaliditetom, ali tek kada to prihvatimo kao dio sebe, shvatimo da je to ono što nas čini jedinstven-

ima. Svi mi moramo raditi i živjeti zajedno na ovom svijetu, zato se trebamo radovati i slaviti život, koncentrirati se na nečije sposobnosti, a ne nesposobnosti, jer jedino tako možemo zajedno napredovati.

Ljudi uglavnom nikada ne razmišljaju što se sve u glazbi nalazi - poput melodije, ritma, harmonije, raznih oblika i slično... Glazba zapadnog svijeta temelji se na 12 nota i zaista nevjerojatno je što sve s tih 12 nota možete napraviti. Samo razmislite o tome za trenutak.

Kako mu se sviđa u Rijeci?

Prekratko sam tu za neke dublje impresije, ali ono što sam do sada vidio je puno kreativnih ljudi i zanimljiv grad. Nadam se da će vaš EPK biti jako uspješan i da će ostaviti snažno nasljeđe.

Prijestolnica kulture pripada građanima i važno je njih angažirati, ali i imati na umu da je to tek početak puta, a ne njegov kraj. Tijekom 2020. imat ćete priliku puno toga iskusiti i nadam se da će vas to inspirirati da nastavite tim putem i nakon 2020. – kaže Whitaker.

Ima li šanse da nam tijekom te 2020. Paul dođe u Rijeku odsvirati koncert?

– Oh, to bi bilo stvarno sjajno i vrlo rado bih došao.

Lino Ujčić

23. MEĐUNARODNI ULIČNI FESTIVAL CEST IS D' BEST ODMORIŠTE ZA JEZIK (31.5. – 2.6.2019.)

Cest is d Best je i ove godine privukao velik broj posjetitelja. Tradicionalno, ta šarolikost, živost, mnoga događanja, aktivnost puno izvođača u najrazličitijim predstavama, nastupima izazivaju smijeh, radost. Na neki način bude u nama uspavano dijete, željno igre i mašte.

I u Odmorištu za jezik koje je organizirala udruga „Kazalište audiovizualne umjetnosti i kultura Gluhih – DLAN“, bilo je živo, veselo. I veliki i mali su zastajali, pokušavali oponašati, izvoditi geste, istraživati, vježbati. Svatko je ponešto naučio, neku riječ, izraz na znakovnom jeziku.

Puno je djece bilo zainteresirano i ona su se i najduže zadržavala i vraćala jer im se sviđa taj način komuniciranja.

Lino Ujčić

UDRUGA KAZALIŠTE, AUDIOVIZUALNE UMJETNOSTI I KULTURA GLUHIH
DLAN

23

CEST IS
D' BEST
ZAGREB

međunarodni ulični festival
international street festival

ODMORIŠTE ZA JEZIK

Dušan i njegov zanimljiv performance

„DAN TRNJA“ I DEAF BAND DLAN

Vijeće zagrebačke četvrti Trnje u suradnji s Pučkim otvorenim učilištem Zagreb, već tradicionalno organizira manifestaciju pod nazivom „Dan Trnja“.

To je prilika da se u kulturno zabavnom ozračju svi druže, susreću, uživaju. Ove godine je to bilo na Zagrebačkim fontanama, 8.6.2019. „a brojne prisutne između ostalih, pozdravio je i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić.

Kako bi obogatili kulturnu i turističku ponudu Trnja, održala su se i predstavljanja raznih sportskih društava i udruga. Između ostalih bio je tu i naš Deaf Band DLAN, koji je opet izazvao divljenje publike i obogatilo tu toplu zagrebačku večer svojim nastupom.

Lino Ujčić

Nastup Deaf Banda Dlan

Pozivamo vas da dodate svoj glas na svim događanjima

DAN TRNJA

8. lipnja 2019. od 17 do 23 sata

16 sati Rekreativno društvo ♥ Trnje šetnja, vožnja biclom, romobodom ... kočicom
START: Bočarski dom/nastup u 14 h → CILJ: Fontane

od 17 do 20 sati nastupi dječjih vrtića, osnovnih i srednjih škola, fakulteta, vrtasova i udruuga s područja Trinja

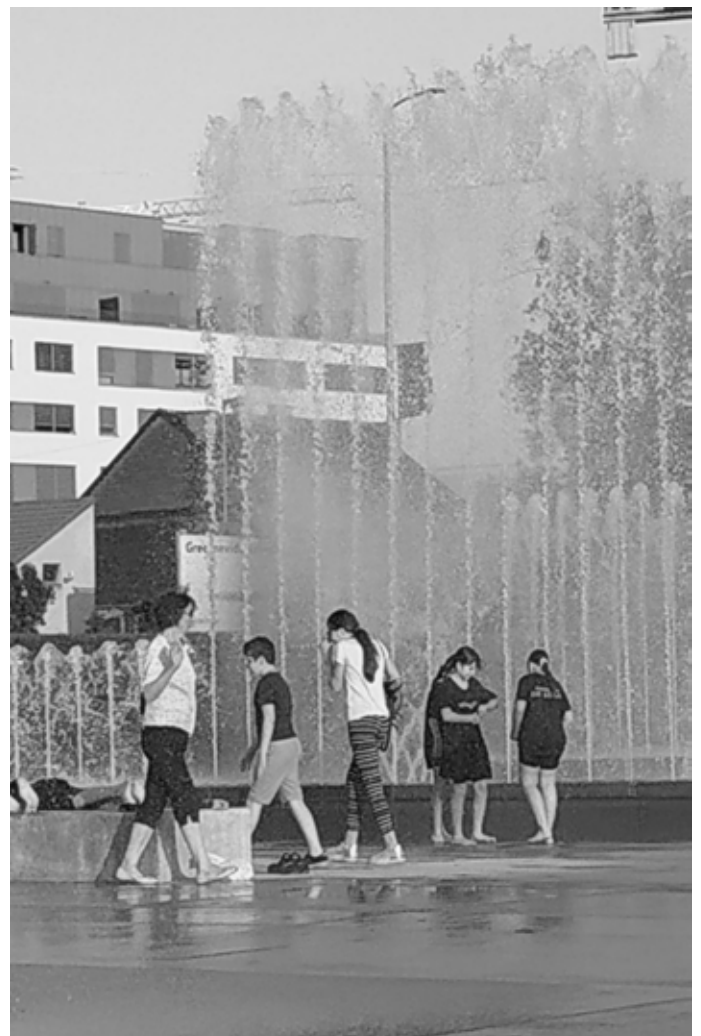
od 17 do 20 sati glavna radionica za djecu, umjetnička radionica, apart, ribolov, šuštanizam, fotografija

20 sati dolazak gradonačelnika, gospođine Milane Bandića te dodjela nagrada i priznanja djeci i učenicima za sudjelovanje na natječaju "Međe Trnje-preko Trnja do zvijezda"

od 21 sati nastup benda **VATRA**
VATROMET

na fontanama, Ulica Hrvatske bratske zajednice

GRAD ZAGREB
Učeno društvo DLAN
Sponzorirano: Marko Babićki, Emina Vrap, Dajana i Pavla, anonimni učesnici DLAN, Marko Babićki, Emina Vrap, Dajana i Pavla, anonimni učesnici DLAN

GLUHI KOMIČAR JOHN SMITH NAZVAN LJUBITELJEM GLAZBE

John Smith već petnaest godina zabavlja gluhu publiku svojim rutinskim stand up komedijama.

Naoružan vodenim pištoljem, postao je poznat po svom snažnom gluhom identitetu, upotrebi znakovnom jeziku BSL / International znaka (bez glasa preko tumača) i svom neobičnom, komediografskom stilu. Njegove šale, koje se povremeno smatraju kontroverznim, često sadrže vizualne usporedbe svijeta gluhih i svijeta sluha.

Također radi kao BSL voditelj za tečajeve i radionice za gluhu svijest. Stoga bi bilo previše lako pretpostaviti da John nema apsolutno nikakvog interesa za glazbu. Putem svoje popularne Facebook stranice, objavio je da objavljuje video sa zbirkom pjesama. Video koji je prikupio preko 165 tisuća pregleda šokirao je i iznenadio njegove sljedbenike.

U videu potpisuje originalnu vlastitu pjesmu, prikazujući bol koju je osjećao kao gluho dijete u čujućem svijetu, prisiljen da govori. Pjesma se izvodi u tišini, a John udara ritmom po grudima. Ovim vizualnim ritmom tekst se izvodi besprijekorno u vre

menu i melodičnom slijedu. Oduvijek sam bio ljubitelj glazbe. Kad sam odrastao kupovao sam časopis Smash Hits. Volio sam čitati stranice stihova i pronalaziti riječi za najnovije hit pjesme.

Također sam svaki tjedan snimao Top of the Pops i volio ga gledati, čak i bez titlova. Nije bilo važno što sam gluh. Jednostavno sam volio muziku. Tako sam pronašao način. Ako volite glazbu, nije bitno jeste li gluhi, naći ćete način.

U srcu imam glazbu, to je jednostavno tako. Mnogo je ljudi pomislilo da ću objaviti video iz komedije i bili su šokirani

kad su vidjeli da je to ozbiljno. Bila je to za mene zaista važna poruka. Opisuje kako sam razočaran obrazovanjem, koliko sam bio frustriran u školi. U odrastanju u mojoj me školi nikada nisu poticali na pisanje i osjećao sam se izgubljeno. Otkrio sam svoj gluhi identitet stvarno kasno. Odrastao sam pitajući Tko sam? Moja me škola zavela u razmišljanju da govorim zaista dobro, ali tek kad sam napustio školu i boreći se sam, sam shvatio da mogu. Oni su mi davali lažnu nadu. Video je ozbiljan, ali osjećao sam da moram progovoriti. Nisam imao nijednog negativnog komentara na svoj videozapis u vezi sa SSE i glazbom. Možda ljudi jednostavno prihvaćaju moj posao kakav je, znaju da se

neću prepirati s njima, ja radim samo ono što volim. Po mom mišljenju, BSL je jezik, ali u svojoj čistoći ne djeluje s pismom. Nema smisla. Ne uživam gledati BSL potpisnike kako potpisuju, ne razumijem ih! Nema muzikalnosti, nema ritma, postaje poput pjesme i ne postoji slijed usana.

Kad gledam znakovnu pjevačicu, želim da oni potpišu "volim te", a ne "ti - ja volim". Glazba je dio mene i iako je rečeno da ne mogu biti dio gluhe kulture, jednostavno ja jesam. Moj video prikazuje puno uzorka usana i englesku gramatiku, ali čini se da i ja i ljudi to razumijemo - to je ono što je najvažnije. Ne zanimaju me rasprave. Znam što volim pjevati. Pod jakim sam utjecajem glazbene kulture jer sam odgajan od strane čujućih roditelja. Imao sam glazbu i tekstove svuda oko sebe.

Moja je pjesma izvedena u tišini

Uvijek sam uživao u glazbi u tišini - jednostavno to osjetim. Ritam je za mene vizualna stvar. Nikad ga nisam čuo, ali osjećam to i znam, to je u mojoj krvi. Kod kuće, kada sviram pjesme drugih izvođača, koristim zvučnik koji stvarno snažno vibrira! Ja glazbu

mogu osjetiti na ovaj način. Svojom pjesmom želio sam da ritam potječe od mene samog i ljudi to mogu vidjeti. Pjesmu sam čak snimio u jednom pokretu, bez proba.

To je trebao biti video uređaj za ispitivanje, ali kad sam ga pogledao shvatio sam da je sirov, pravi i funkcioniра. Pa sam ga ostavio kako je bilo.

Kada gledam pjesme na internetu, ako ih sluša umjetnik, volim lirske video zapise u stilu karaoke koji mi pokazuju ritam riječi. Ako je pjevač gluhih znakova, volim Winter Wonderland koji ste učinili za See Hear. Jer ste imali ritam u glavi i nogama, ljuljali ste se i usnama sinkronizirali sve stihove - volim kad mogu vizualno vidjeti ritam.

Plus želim vidjeti engleski tekst u njihovom ritmu. Jedan od mojih najdražih koje često sviram na svom

govorniku je Bezbrižni šapat Georgea Michaela. Imam puno više pjesama, ali nisam siguran kada ću ih podijeliti. Osjećam se vrlo izloženo vlastitim pjesmama. Osjećam da bi se usmeno obrazovanje trebalo gledati kao da se podučava BSL, a ne kao superiornije. Budući da se moja škola fokusirala samo na usmeno obrazovanje, to je značilo da sam odrastao bolno sramežljiv i zbunjen.

Tek kad sam našao BSL, konačno sam shvatio tko sam!

Lino Ujčić

INTERVJU S DAWN JANI BIRLEY, JEDNOM OD NAJVEĆIH GLUMICA INOVATIVNOG KAZALIŠTA SVIJETA

Dawn Jani Birley žena je s mnogim talenatima. Ona je nagrađivana kazališna glumica, bivša učiteljica i jednokratna prvakinja Svjetskog juniorskog taekwonda. Rodila se u Saskatchewanu i odmah su primijetili da je gluha jer nije reagirala na zvukove, a i roditelji su joj bili gluhi.

Nakon završene srednje škole u Saskatchewanu, Birley je pohađala Gallaudet Sveučilište, jedinu visokoškolsku ustanovu u kojoj su svi programi i usluge namijenjeni učenicima koji su gluhi i nagluhi. Nakon

diplome, Birley se preselila u Finsku, gdje je u početku radila kao učiteljica prije nego se zaljubila u glumu.

U glumačkom je svijetu radila kao dizajner svjetla za lokalnu kazališnu skupinu. Od tada, dvojnog kanadskog / finskog roda, postala je jedna od najsloženijih umjetnica u modernom kazalištu.

Godine 2017. Birley je kući donijela nagradu kritičara kazališta Toronto za najbolju glumicu za njeno portretiranje Horacija u Princu Hamletu, adaptaciji poznate

Shakespeareove drame u režiji Ravija Jaina. Jain je taj Elizabetanski klasik obogatio dvojezičnom produkcijom Hamleta. Prinčeva priča je dana u govornom engleskom i američkom znakovnom jeziku.

Intervju:

Autorica Sarah Sahagian je razgovarala s Dawn Jani Birley o kazališnoj kulturi Gluhih.

Dvojezična predstava „Hamlet“

1. Kako je počela Vaša glumačka karijera?

Uvijek sam voljela nastupati i sve je počelo u ormaru moje bake. U srednjoj školi postojala je dramska udruga koje sam htjela biti dio, ali učitelj mi je rekao: "Ali ti si gluha". Ja osobno mislim da bi nastavnici trebali biti ohrabrujući i podržavajući. Uostalom, pozitivno školsko okruženje je mjesto gdje se učenici otkrivaju. Nitko nema pravo reći "ne možeš" niti jednom djetetu.

2. Recite nam o prirodi

Kad mi je Ravi rekao za svoju ideju za princa Hamleta, pitala sam ga zna li razliku između inkluzije i intersekcijskog kazališta. S inkluzivnim razmišljanjem,

svatko se usredotočuje na problem ili cilj, koji je obično pojedinac koji je "drugačiji". Intersekcionalni pristupi izazivaju drugačije, jer smo u skupini gdje se

svi smatraju drugačijima, tako da svi zajedno radimo u rješavanju određenog izazova. Tijekom procesa morali smo biti pažljiviji, transparentni i poštteni.

3. Vaš sljedeći projekt?

Radim s kazalištem Soulpeperu Torontu kako bih napravila mjuzikl na znakovnom jeziku. Želim pozvati slušnu publiku da vidi naš svijet.

4. Što je glazba i tko je vlasnik?

„Crni bubanj“ je mjuzikl bez glazbe. Mi gluhi imamo vlastitu glazbu, a producenti žele pozvati slušni svijet u naš svi-

jet gluhih, da vide, a ne čuju.

5. O tome kako Kanada može bolje služiti gluhe građane

Željela bih da vlada Kanade učini više za nas gluhe. Zbog mnogih zabluda, pogrešnog etiketiranja i nanošenja štete medicinskoj perspektivi, previše je gluhe djece uskraćeno pravo na potpisivanje, što ozbiljno ugrožava njihov kognitivni, osobni i društveni razvoj.

zemlje širom svijeta već su priznale znakovne jezike u svojim Ustavima, dok Kanada to tek treba učiniti. Željela bih da se ASL i LSQ priznaju u našoj Povelji o pravima.

Time će se razbiti mnoge komunikacijske barijere i zbližiti oba svijeta potpisnika i osoba koje nisu potpisnice.

Lino Ujčić

Iz mjuzikla: „Crni bubanj“

Unatoč tome što Konvenciju Ujedinjenih naroda o osobama s invaliditetom (CPRD) ratificira Kanada, naša se prava krše svaki dan.

Tumačenje znakovnog jezika trebalo bi učiniti dostupnim

svim gluhim Kanađanima, u obrazovne i profesionalne svrhe, kao i za slobodno vrijeme, rekreaciju i druženje.

Znakovni jezik za gluhe osobe je prirodni jezik, baš kao što riba uzima vodu. Druge

JAPANSKI ZNAKOVNI JEZIK I KAKO JE BITI GLUH U JAPANU

JAPANSKI ZNAKOVNI JEZIK I KAKO JE BITI GLUH U JAPANU

Poboljšajte svoj japanski i istovremeno naučite nešto novo!

2. Ožujak 2016.: 3604 riječi napisale Kaitlin Stainbrook, Rochelle i Kirsten Dexter – Art napravili Aya Francisco Prikazivanje mog imena na Japanskom Znakovnom Jeziku (JSL) prvi puta nije bilo lako. Čak i nakon što sam naučila pet znakova koji su mi bili potrebni, trebalo je vježbati kako bi ih skladno usprijela povezati. Srećom, moj JSL instruktor je bio vrlo strpljiv sa mnom i sa ostatkom učenika u mom JSL krugu, dok smo se trudili prisiliti svoje ruke na pokazivanje znakovnog jezika na hiragani (jedno od tri japanska pisma/znakovlja). Da, bila sam u Japanu.... učila Japanski Znakovni Jezik.

SVE ZAPOČINJE S BEBOM PIJAVICOM

Glukoća u japanskoj povijesti seže jako daleko u prošlost. Govorimo o Kojiki (jedan od najstarijih tekstova religije šintoizam) i mita o stvaranju japanskog šintoizma. (Za manje upućene: postoji bog koji se zove Izanagi i božica Izanami koji si za zadatak uzimaju stvoriti otočje Japana).

Nakon što Izanami i Izanagi stvore Japan, shvate da moraju stvoriti bebebogove i božice koji će unjemu moći uživati. Ceremonija vođenja ljubavi uključuje hodanje oko stu-

pa i pozdravljanje jedno drugoga. Nije prekomplikirano, zar ne?

Pa tako Izanami (božica) pozdravi Izanagija (muževan bog) prva, što je protiv ceremonijskih pravila i oni dobiju ono što Kojiki opisuje kao „dijete pijavica“. Ja ću prepustiti vašoj mašti da se pozabavi time kako bi to dijete moglo izgledati. (Evo jedno obilježje: nema kosti!) Izanami i Izanagi učine ono što bi bilo koji dobar roditelj učinio i pošalju dijete od sebe u čamcu od trske, da ga se više nikada ne vidi. Onda, šetaju oko stupa još jednom i odrade svoje pozdrave u ispravnom poretku.

Tako stvore čitavo mnoštvo japanskih bogova, od kojih nitko nije izgledao kao crv krvopija. Ali unatoč tome što je sam bio i kapetan i posada svog čamca od trske, Beba Pijavica je odrastao i postao Ebisu, bog ribara, trgovaca i bogatstva u šintoizmu. Nije loše s obzirom na tako skroman početak, ha?

Ebisu se obično prikazuje sa velikim ušima, koje mu ne koriste jer je gluh. To je jedna od posljedica toga što je beba pijavica, pretpostavljam. Ali ne brinite, prema nekim lokalnim običajima, uvijek možete lupati loncima i tavama kako bi zadobili njegovu pažnju.

JAPANOVA NEDOSLJEDNA POVIJEST

I tako biste mislili, s obzirom da je Ebisu prilično cool bog koji je ujedno i gluh, da je Japan povijesno bio dovoljno pristojno mjesto za gluhe osobe, zar ne? (Spojler: Nije baš.)

Prvo, ne postoji mnogo informaci-

ja o gluhima u Japanu prije Meiji perioda. Znakovni jezik do tada ne postoji i gluhim je ljudima bilo mnogo gore nego ljudima s nekim drugim oštećenjima. Ako si bio slijep u Japanu, mogao si biti shiatsu maser/maserka, svirati koto ili shamisen (japanski glazbeni instrumenti) ili biti rukovodilac financijama. Ali svi ovi odlični poslovi nisu postojali za gluhe Japance.

Umjesto toga, većina ih je radila manualne, težačke poslove poput poljoprivrede. 1862. godine, znamo da je Tokugawa Shogunate poslao neke izaslanike u Europu da nauče više o gluhoći, šaljući ih u škole za gluhe. To je uključivalo i sljedeće osobe: Ito Hirobumi, Kaoru Inoue i Yozo Yamao. Yozo je vidio kako gluhe djevojčice komuniciraju znakovnim jezikom dok su radile u tvornici, i shvatio da bi to moglo pomoći gluhim ljudima u Japanu.

Otišao je u nekoliko škola za gluhe i slijepce u Veliku Britaniju i zatim je, šesnaest godina kasnije, pomogao sagraditi neke od prvih škola za gluhe u Japanu.

Prva škola je bila Kyoto Mouain, danas poznata kao Kyoto Škola za Prefekturu Slijepih. Denbee Kumagai je pitao Osnovnu školu Kyoto Taiken, bi li oni mogli pokušati poučavati troje gluhe djece. Furukawa ih je učio yubimoji 指文字ゆびもじ, ili sricanje prstima i učili su kako izgovarati, čitati i pisati japanski. Njegov izvorni yubimoji je ono što se razvilo u ono što koristimo danas. Čak je istaknut i na Google Doodles, ranije u 2015. godini. (E to ja zovem uspjeh!)

Yozo je pomogao u osnivanju još jedne škole pišući peticiju državnom Velikom Vijeću 1871. i osnovana je škola Tokyo Takuzenkai Kunmouin u Tokiju. I kako je Meiji Era napredovala, sve je više privatnih škola za slijepe i gluhe nicalo diljem Japana. U Taisho Eri, škole za gluhe i slijepe su odvojene i škole za gluhe prestaju podučavati znakovni jezik i prebacuju se na čitanje s usana i govorenu edukaciju poznatu kao kouwa.

口話こうわ

Onda, nakon Drugog svjetskog rata, kada je Japan započeo svoje kompulzivno (standardizirano) obrazovanje, obrazovanje gluhih Japanaca se također malo poboljšalo. Škole su započele odvajati potpuno gluhe 聾つんぼ od onih oštećena sluha 難聴なんちょう. Stupnjevi i podjele oštećenja su priznata i oslovljavaju se ljudi s različitim potrebama. Prilično super, zar ne?

Ali samo zato što se obrazovanje širilo, to nije značilo da se gluhe ljude dobro tretiralo. Biti gluhi se smatralo većim od bolesti ili oštećenja, pa ste tako, ako ste bili gluhi, bili drugačiji. A biti drugačiji u Japanu nije bila dobra stvar. Zapravo, ne moramo ni posezati tako daleko u prošlost kako bismo vidjeli neka poprilično nekorektna djelovanja usmjerena protiv gluhih Japanaca.

BORBA ZA VAŠA PRAVA

1965. godine, dva gluha čovjeka su optužena da su ubili vlasnika sushi restorana. Optuženici, Kido Takashi and Sato Yoshikazu, su uhvaćeni prilikom tučnjave u restoranu, jer su im se neki drugi ljudi smijali zbog njihovog korištenja znakovnog jezika. Ukratko, vlasnik se naljutio, udario jednog od njih u lice svojom sandalom (što nikako nije

pomoglo), te ga je gluhi čovjek nokautirao. Umro je zbog udara glavom u pod. Čovjek koji je čuo je pobjegao, a dvojica gluhih su zapeli s optužbom za ubojstvo. Zajednica gluhih i Vijesti za Gluhe su se pokušali ujediniti snage kako bi podržali dvojicu gluhih optuženika, prikupljajući novac i pokušavajući pronaći tumače.

Ali odvjetnici nisu htjeli biti umiješani u obranu gluhih ubojica, a tumači nisu razumjeli pravni žargon. Dakle, niti jednom od njih nije omogućen tumač tijekom policijskog ispitivanja i imali saslušanja od strane odvjetnika koji čuju i ne znaju znakovni jezik. Onda kada su tumači napokon dozvoljeni, policija je prigovorila kako tumači nisu službeni pravni savjetnici i odlučili su slušati dok su odvjetnici i optuženici pokušavali složiti svoju obranu.

Oba su muškarca osuđena na zatvor, Kido, jer je stariji, je dobio strožu kaznu. Naposljetku je čovjek imena Matsumoto Masayuki, prvi gluhi odvjetnik, došao spasiti stvar i s vremenom je kazna ublažena. Ali ne zato jer su ga smatrali manje krivim. Već jer su odlučili da vjerojatno mentalno sporije shvaća. To i nije neka pobjeda.

JFD PROTIV D PRO:
BORITE SE!

Ali stvari su se počele poboljšavati. Japanska Federacija Gluhih (JFD) je oformljena u kasnim 1940 tim kako bi pomogla Japancima koji su gluhi ili oštećena sluha u povezivanju i njegovanju osjećaja zajednice. Također postoji kako bi branila prava i slobode gluhih Japanaca, poput prethodno opisanog suđenja za ubojstvo 1965. Filozofija koju promovira JFD je da su gluhi Japanci jednostavno Japanci

koji ne čuju. To uključuje i one koji su oštećena sluha, gluhi od rođenja, ili koji koriste slušna pomagala ili kohlearne implantate (pužnice). Međutim, kao i svaka samo poštovana aktivistička grupa, imaju glavnog suparnika: Tim Raketa! Čekajte, ne, D Pro!

D PRO se oformio 1980-ih i oni tvrde da su oni dio drugačije kulture i koriste drugačije jezike nego Japanci koji čuju. U njihovim umovima, oni su prvo gluhi, a tek onda Japanci. Također vjeruju da je osoba koja je rođena od strane gluhih roditelja i odgojena koristeći znakovni jezik „više gluha“ od nekog tko postane gluhi kasnije u životu.

Jedna od najvećih bitki između njih je oko definicije Japanskog Znakovnog Jezika. D PRO inzistira da postoji čisti oblik Japanskog Znakovnog Jezika koji je potpuno odvojeni jezik od govorenog Japanskog jezika, te da biti gluhi ujedno znači biti dijelom potpuno drugačije kulture.

JFD tvrdi da je znakovni jezik jedan od oblika govorenog Japanskog (koji je, sasvim slučajno, pomogao da se JSL podučava gluhoj djeci u javnim školama bez izazivanja gnjeva Ministarstva Obrazovanja). Tijekom jedne specifične rasprave između dvije grupe, član JFD je optužio D PRO za „znakovni fašizam“. Moglo bi se reći da između njih postoje ozbiljne tenzije.

JSL I JAPANSKI JEZIK

Nije da biram strane, ni ništa slično, ali kao strankinja (i osoba koja čuje), činilo mi se je stil Japanskog Znakovnog Jezika (JSL)

na koji sam ja naišla, primjetno Japanski. (I dalje smo dobri D PRO! Nemojte mi nauditi!). Ako želite pokazati „zdravo“ na Američkom Znakovnom Jeziku, dotaknete prstima obrvu kao pseudo pozdrav. Ali u Japanskom Znakovnom Jeziku za „zdravo“ se drže dva kažiprsta nekoliko centimetara udaljena jedan od drugog i zatim se savijaju jedan prema drugom – poput dvoje ljudi koji se jedno drugom naklanjaju.

Video za lekciju iz JSL: <https://www.youtube.com/watch?v=ogpCy7poTyg>

Kada sam učila JSL, naš nam je instruktor rekao da je u redu izmišljati naše vlastite znakove, dok god su jasni i izravni. U jednom trenutku, pokušavala sam se pohvaliti svojim umijećem sviranja klavira, ali nisam znala znak, tako da sam se počela pretvarati kao da sviram na klavijaturi. Pokazalo se da je moj improvizirani znak bio ispravan. Jezik gdje intuitivno mogu shvatiti vokabular? Upišite me! Naravno, moraš negdje podvući crtu i čak se i JFD bavio problematikom znakova koji su proizvoljno izmišljali ljudi koji čuju, posebno u 80tina i 90tina kada je NHK započeo emitirati dvije televizijske emisije kojima je JSL bio u glavnoj ulozi. Jedna se zvala „Svačiji Znak“, a druga je bila Znakovne Vijesti. JFD nije imao ništa protiv „Svačijeg Znaka“, koji je poučavao ljude koji čuju osnovama znakovnog jezika. „Znakovne Vijesti“ su bile problematične. „Znakovne Vijesti“ bi prošle kroz naslovnice vijesti tog dana i prevodile ih na znakovni jezik. Problem je je ponekad bio taj, što bi u

izvještajima nekada bile riječi za koje znakovi ne postoje, a vijesti su tako brzo tekle da sricanje prstima nije dolazilo u obzir, tako da su izvjestitelji morali izmišljati vlastite znakove. Zatim bi ljudi koji uče JSL ili se obrazuju za tumače, pogledali „Znakovne Vijesti“ i kasnije integrirali znakove korištene u showu u vlastiti znakovni jezik. Vidite gdje sve ovo vodi?

Postoje i drugi zanimljivi slučajevi znakova koji su bili izmišljeni. Neki gluhi studentski kolege znakuju na načine koji odražavaju onomatopoeični stil govorenog Japanskog jezika i manga Ljudi koji govore Japanski zapapre svoje rečenice s mnogo ubacivanja riječi poput そう (sou) i ね (ne).

Nešto poput toga što mi u Engleskom ne možemo, znači, prestatiti koristiti riječ „znači“. I iako je čitav svijet može biti prikazan samo jednim znakom, sricanje stvari je ponekad potrebno, poput situacija u kojima nekom govorimo svoje ime. JSL ima čitavu abecedu znakova koji prikazuju individualnu hiraganu/katakanu .

I oni koju uče JSL imaju prednost nad onima koji uče govoreni Japanski – nema razlike između hiragane i katakane u JSL! Bilo da mislite ヤ (ya) ili や (ya), znak je uvijek isti: držanjem svog malog prst i palca ispruženima i dodirivanjem prstiju na sredini dlana. Mladi korisnici Japanskog Znakovnog Jezika koriste sricanje nekih riječi koje ubacuju u razgovor i vuku ih preko tijela kako bi stvorili zvučne efekte koje nalazimo u okvirima manga stripova.

Mogli bi pokazati ^^^ (heh heh heh) za zastrašujući smjeh ili さ (sa) kada su zbunjeni. (Ako želite pokazati svoj zastrašujući

smjeh, znak za ^ (he) je u osnovi znak za ヤ (ya), ali sa zapešćem savijenim prema dolje.) Najzanimljivija stvar ovdje, je kako znak biva pozicioniran kao da se nalazi unutar okvira mange. Ne može biti više japanski od ovoga!

Kako bi popratili svu ovu kreativnost, jedan od glavnih ciljeva koje si je JFD postavio je, istraživati i stvarati nove znakove za riječi koje do tada nisu mogle prevesti sa govorenog Japanskog jezika. Oko 100 novih znakova je generirano svake godine i ti su znakovi kasnije inkorporirani u druge projekte u vodstvu JFD, poput serije priručnika za učenike JSL pod nazivom „Naš Znakovni Jezik“ i njihovih programa za edukaciju tumača Japanskog Znakovnog Jezika (JSL).

Također održavaju edukativne seminare diljem Japana, posebno potičući ljude da koriste ove novonastale znakove (mnogi od kojih su sada sponzorirani od strane vlade). I svi ovi projekti pomažu širenju korištenja Japanskog Znakovnog Jezika (JSL) i s puno nade promiče osjećaj zajednice među svima, onima koji ne čuju i onima koji čuju, također.

BUDUĆNOST JSL

(Japanskog Znakovnog Jezika)

Kako se broj tumača znakovnog jezika i onih koji ga koriste povećava, bolje su se stvari počele događati za ljude koji koriste JSL. 2002. godine, osnovana je Nacionalna Obrazovna Institucija Znakovnog Jezika. 2006. godine, Japan je ispravno „Proceduru o podržavanju neovisnosti ljudi s poteškoćama“ kako bi potaknuo lokalne vlade na zapošljavanje više JSL tumača.

Čak se i carska obitelj uključuje.

Tj. , bar dvoje od njih. Kiko tj. Princeza Akishino je vidjela predstavu na znakovnom jeziku u srednjoj školi, i učlanila se u krug u kojem i sama može naučiti znakovni jezik. Posjećivala bi škole gluhih i obitelji gluhe djece kako bi pokazala svoju podršku.

Čak je učila i Indonezijski znakovni jezik prije svog puta tamo 2008. godine, kako bi mogla komunicirati s njima. U istoj godini je čak, sudjelovala u Nacionalnoj Konfeenciji Gluhih Žena. Ljudi smatraju da jako dobro barata znakovnim jezikom.

Pogledajte sami na sljedećem videu:

http://www.youtube.com/watch?time_continue=710&v=xAoaBWSvvSE

Njezina kćer Kako također studira znakovni jezik.

Video:

https://www.youtube.com/watch?v=XTaYBM_Saok

Budućnost JSL izgleda sve bolje, i iako su stvari bile poprilično grozne za gluhe ljude u Japanu, ne tako davno, napravljeni su veliki koraci nedavno kako bi ponudili pomirenje. Bilo da se slažu sa stajalištima JFD ili D PRO, ili ni sa jednim, mislim da možemo svi biti mirni znajući da Japanci koji ne čuju, čine svoju domovinu ponosnom.

JAPANSKI ZNAKOVNI JEZIK I TI

Sada kada znate povijest JSL, vrijeme je pogledati jezik kao takav. Shuwa (Znakovni jezik) je dio Japana baš poput Shinto hramova i Kansai-ben. Ljudi koji ga koriste svakodnevno, čitaju i često pričaju Japanski, bez obzira na to čuju li ili ne. Neki korisnici Zna-

kovnog jezika (shuwa) su išli u škole za gluhe, ali mnogo je takvih škola zatvoreno tijekom godina. Sada, većina tih ljudi ide u iste škole gdje i svi drugi Japanci.

Za one koji su zainteresirani živjeti u Kyotu ili Tokiju, naići ćete na još neke ljude koji koriste Znakovni jezik; ipak je prva škola za gluhe osnovana u Kyotu.

A Tokio se hvali činjenicom da je glavno sjedište JFD tamo, kao i brojni aktivni fakulteti krugova koji koriste znakovni jezik, te čak i akademski programi (npr. Sveučilište Tsukuba) za korisnike shuwa.

Također, možete vidjeti i lekcije shuwa (znakovnog jezika) na japanskoj televiziji ili u željeznicama. Postoji 3 glavna tipa znakovnog jezika u Japanu:

日本にほん手話しゅわ:

JAPANSKI ZNAKOVNI JEZIK TJ. JSL

Ovo je dominantni znakovni jezik Japana. Drugačiji je od govorenog i pisanog Japanskog, iako postoje utjecaji, dakako. I dok god nema jedinstvenog standarda, baš kao i kod govorenog Japanskog jezika, možemo reći da je „dijalekt“ Tokija najviše prihvaćen. Ne podučava se u školama.

日本語にほんご対応たいおう手話しゅわ:

DOSLOVNO: „MANUALNO KODIRANI JAPANSKI“ (MSJ)

Za razliku od JSL; ovaj MSJ nije prirodni oblik komunikacije među gluha i oštećenima sluha. Zabranjen je u školama do 2002., a sada se samo ponekad uči u školskim okvirima.

中間型ちゅうかんかた手話しゅわ:

PIDŽIN ZNAKOVNI JEZIK, ILI PSJ

PSJ je kontaktni znakovni jezik, poput MSJ. Ponekad se koristi među korisnicima znakovnog jezika kojima Japanski nije materinji jezik. Posljednja dvakoriste onikojine koriste JSL i sličniji su drugim nacionalnim znakovnim jezicima, poput ASL (Američki Znakovni Jezik).

Oni su, uglavnom, znakovne verzije govorenog/pisanog Japanskog. Ali JSL, koji se smatra jezikom za sebe, se generalno koristi u zajednici gluhih u Japanu.

I imajte na umu da na početnoj razini, većina stvari na koju ćete naići su znakovi MSJ/PSJ. NIJE „SAMO“ ZNAKOVANJE JSL ima nekoliko različitih pokretnih dijelova.

Yubimoji (Sricanje prstima) Ovo je upravo onako kako zvuči. To je Japanska abeceda povezana s jednim pokretom ruke ili zvukom. Koriste se za strane riječi, prezimena ili neobične riječi koje ne znate pokazati znakom.

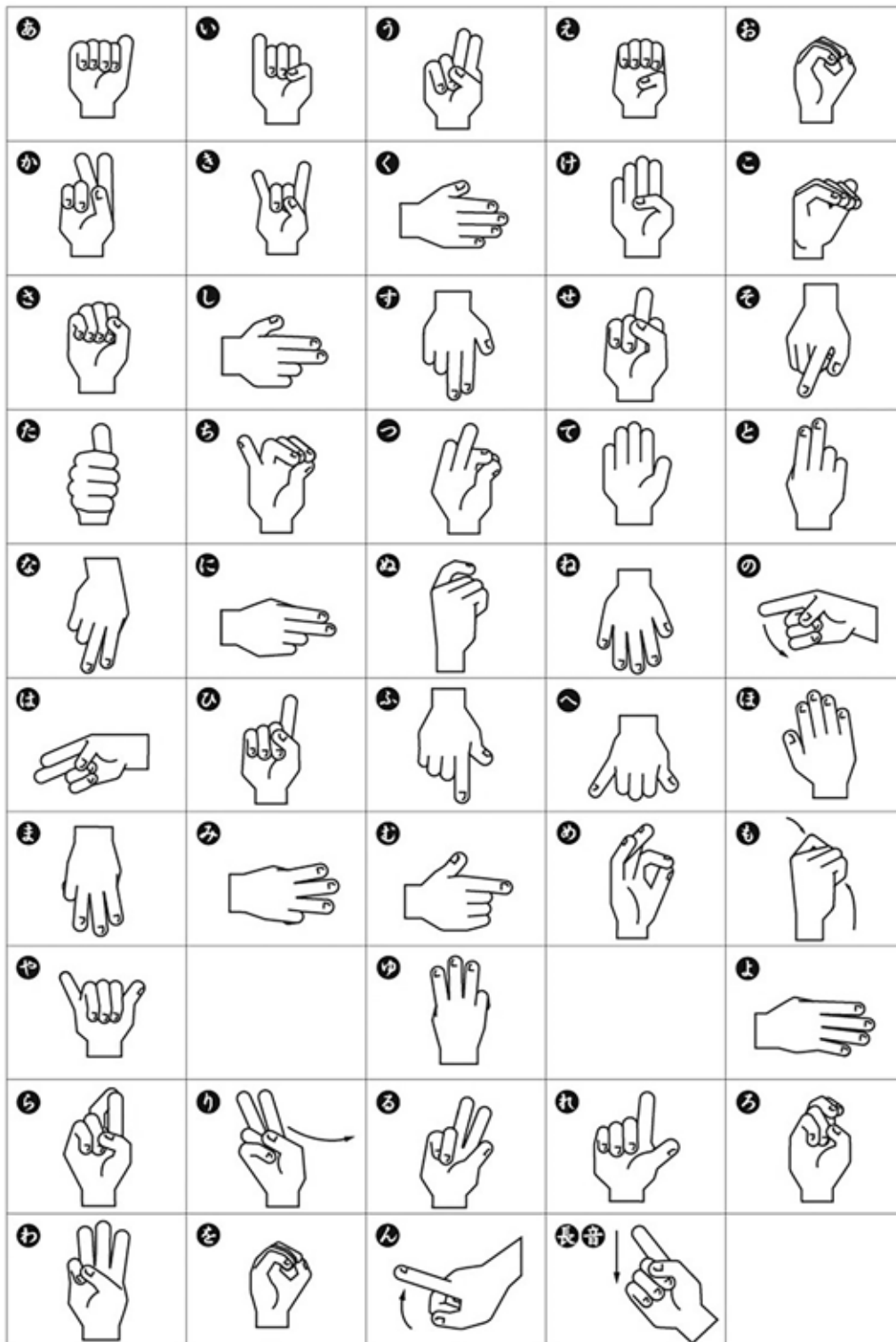
Kuusho (Pisanje po zraku) Koristi se za crtanje kanji po zraku. Ovo vjerojatno i radite kad ne znate kanji i pokušavate ga objasniti nekom drugom. Japanci to također rade.

Kouwa (Izgovaranje usnama) Ovo je ostatak od pokreta iz davne Taisho Ere kada se promicalo čitanje s usana. Usnama izgovarate kanji koji ima različita značenja kako bi se razlikovali. Obično usnama izgovorite prvi zvuk svake riječi.

ZPOČINJANJE

Baš kao što Japanski započinjete učiti usvajanjem hiragane i osnovnog rječnika, većina ljudi počne učiti shuwau sa usvajanjem yubimoji i rječnika u kategorijama poput: česte fraze, boje, hrana, mjesta, odnosi itd.

Znakovi Japanskog znakovnog jezika (JSL)

Izvori: <https://www.tofugu.com/japan/japanese-sign-language/>

Ali samo gledanje dijagrama koji prikazuje ruke, zapravo nije dovoljno da pokaže kako se to stvarno radi. Ima odličnih lekcija na Youtubeu koje se mogu koristiti za naučiti sve yubimoji znakove u jednom danu (ako

već znate osnove Japanskog). U nastavku pogledajte više o tome. Kada naučite sve oblike ruke koji se koriste za hiraganu i kada ste ih ispravno povezali, pokušajte sricati neke riječi koje

znate. Počnite sa svojim imenom. Prvo ga sročite na Japanskom. Onda se probajte prisjetiti znakova. I sada ga sročite znakovnim jezikom! Pokušajte to s nekoliko riječi koje znate. Evo nekih osnovnih:

食たべる

行いく

可愛かわいい

トフグ

Ovo vam može pomoći da naučite japanske riječi koje vam je teško zapamtiti, također. Zato pomislite na riječ koju nikako ne možete zapamtiti i probajte ju pokazati znakovnim jezikom!

NASTAVAK VAŠEG JSL OBRAZOVANJA

Neće biti jedan univerzalan način za naučiti JSL zajedno s vašim Japanskim. Stvarno jako ovisi o tome kako prvenstveno učite Japanski. Ako želite naidići yubimoji, postoje nebrojeni izvori koje možete koristiti. I ako već znate JSL ili ASL i zabrinuti ste oko korištenja sredstava istog u Japanu, ne bojte se i nastavite čitati.

YOUTUBE:

Youtube je savršeni način za učenje, bilo da znate Engleski, ASL, Japanski ili sva tri, ima jako puno izvora i videa od koji možete izabrati. Evo nekoliko adresa/ izvora koje smo našli i poredani su od početničke do napredne razine:

JSLVideoDayo: Ovi videi uče JSL kroz ASL i Engleske titlove. Savršeno za nekog tko zna Engleski i/ili ASL i želi započeti s JSL. Link na video: <https://www.youtube.com/watch?v=si64OcG8Qp4>

DeafJapanTV: Videi o raznim temama. Lekcije koriste JSL, a ponekad ASL. Neke imaju i govoreni Engleski ili Japanski uz znakovni. I ako želite anime, ovo je pravo mjesto za to. Link na video: <https://www.youtube.com/watch?v=5kqhrLAz2n8>

Naochannel: Lekcije na govorenom, sporom, lakom za razumjeti, Japanskim. Ima ih svega nekoliko, ali mogu poboljšati vaše slušanje Japanskog dok vas uče neke osnovne riječi iz JSL rječnika. Link na video: https://www.youtube.com/watch?v=pnM811P_V9I

HeartfulPowerHideo: Šaljivi video uradci s lekcijama u sebi. Imaju japanske titlove i pokazuju lekcije s jednom riječi iz različitih kultura s snimanja, kao i oponašanja razgovora.

Linkna video: <https://www.youtube.com/watch?v=wSsEaqdDCvw>

INTERNETSKE STRANICE

Uživajmo učeći Japanski Znakovni Jezik (eng. Let's Enjoy Learning Japanese Sign Language) Internetska stranica na Engleskom jeziku s uputama o yubimoji, uobičajenim frazama i vokabularu. Imaju i kratke video uratke koji prikazuju gotovo sve predmete o kojima podučavaju.

Gluhi Japan (eng. Deaf Japan) Isti ovaj Gluhi Japan je nabrojan iznad u Youtube sekciji, ima svoj blog gdje priča na Japanskom i Engleskom o svojim videima. Također, ima i dijagrama koji pokazuju ASL i JSL sricanje prstima.

KNJIGE

Gluh u Japanu – autorica: Karen Nakamura (Dolazi s DVD-om!)

TELEVIZIJA

Narančasti Dani: Prema riječima većine Japanaca s kojima sam pričala o ovoj emisiji, puna je dobrih, ali i teških stvari vezanih za fakultetski život u Japanu, posebno kada se suočavaju sa zastrašujućim lovom na posao, ali dodaje i dilemu koju ima polu profesionalna pjevačica, sada kada je gluha.

SHUWA JITEN

Kao bilo koji drugi jezik, postoje razlike u dijalektu i regionalne razlike i postoji neiscrpan izvor takvih riječi, ali ovo pomaže u potrazi za ilustracijama ili videima shuwa riječi koje želite naučiti. Pokušajte učiti JSL verziju riječi dok istovremeno učite tu riječ na Japanskom. Ili, ako želite slagati rečenice na Japanskom, ubacite JSL znakove dok izgovarate riječi na glas. Čak jedan ili dva znaka po rečenici će pomoći!

IZVORI ZA UKLJUČITI SE U JAPANU: JAPANSKE ŠKOLE I SEMINARI:

Nippon Rowa Gakko

Nihon Fukushi Kyouiku Senmon Gakkou

Information and Culture Center for the Deaf

Career Station (Sign Language Course)

National Rehabilitation Center for Persons with Disabilities: Sign Language Interpretation Studies Institute

ORGANIZACIJE U JAPANU:

Japansko Nogometasko Udruženje Gluhih (Japan Deaf Football Association)

Japansko Udruženje Gluhih plivača (Japan Deaf Swimming Association)

Japansko Udruženje Gluhih nogometaša američkog nogometa (Japan Deaf Soccer - Futsal Association)

Japanska Evanđeoska Misija (Japan Deaf Evangel Mission)

Tim Gluhih japanskih alpskih skijaša (Deaf Japan Alpine Ski Team)

Japansko kazalište Gluhih (Japanese Theatre of the Deaf)

Japansko Udruženje Slijepih (Japan Deaf Blind Association)

Japanska Federacija Gluhih (Japanese Federation of the Deaf)

Odabrao Lino Ujčić

KONTROVERZNO OTKRIĆE STREPTOMICINA

Source G. Terry Sharrer, Ph.D. National Museum of American History

5. listopada 1920. godine rođena je Elizabeth Bugie Gregory. Elizabeth je bila mikrobiologinja zaposlena u laboratoriju Selmana Abrahama Waksmana na sveučilištu Rudgers. Cilj istraživanja u Waksmanovom laboratoriju bilo je pronaći novi antibiotik koji će imati djelovanje usporedivo s djelovanjem penicilina.

Utome su u konačnici i uspjeli, a Elizabeth je jedna od triju osoba zaslužnih za otkriće i karakterizaciju streptomicina. Nažalost, umjesto da ovo

ostane lijepa priča o otkriću jednog novog antibiotika što je u to vrijeme bila prava revolucija, otkriće streptomicina i danas se povezuje s određenim kontroverzama.

Konkretno, radi se o podcjenjivanju zasluga Elizabeth Bugie Gregory vezanih uz otkriće streptomicina ponajviše zahvaljujući još uvijek nepovoljnom položaju žene u društvu tog vremena.

Elizabeth je tijekom svoje aktivnosti u ovoj istraživačkoj skupini napravila mnogo. Objavila je dva rada u vrlo renomiranim znanstvenim časopisima, te je istraživala antimikrobno djelovanje bro-

jnih spojeva iz raznih mikroorganizama. Smatra se kako je njezin rad stvorio temelje za brojna daljnja istraživanja i izolaciju antibiotika.

Streptomicin je u konačnici izoliran iz bakterije *Streptomyces griseus*, a njegov je pogotovo veliki značaj u razdoblju u kojem je otkriven, bio taj što je na njega neotpor- na bila bakterija *Mycobacterium Tuberculosis*, odnosno uzročnik tuberkuloze.

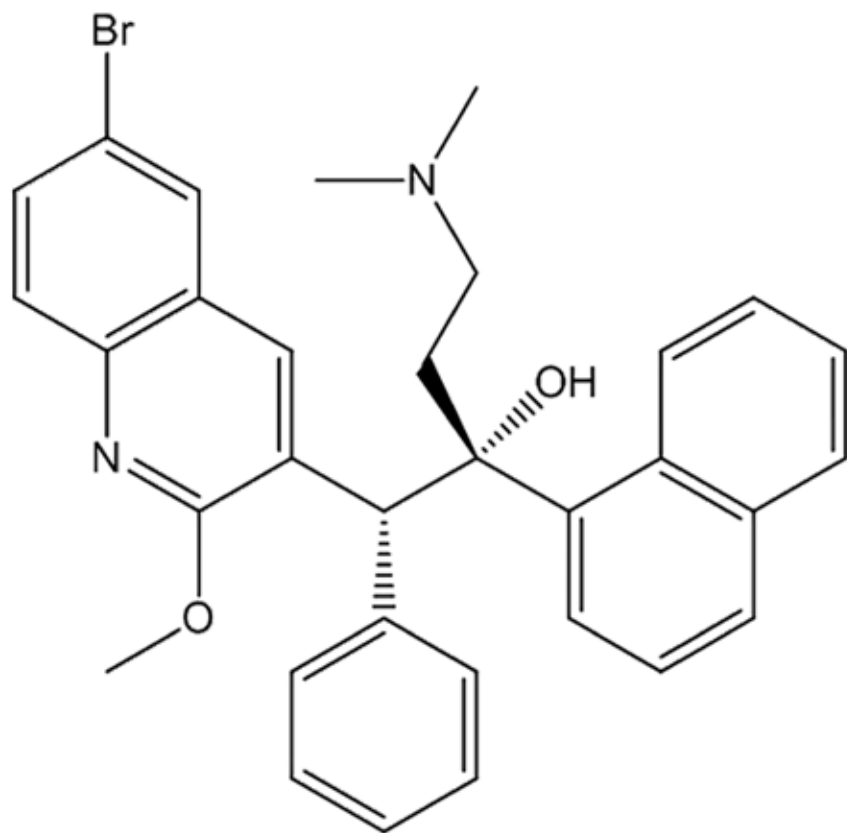
U radu kojim je objavljena izolacija te su po prvi put opisana svojstva streptomicina, kao autori su navedeni Albert Schatz, Elizabeth Bugie Georgy te Selman Waksman.

Nakon toga je 1952. godine dodijeljena Nobelova nagrada za otkriće streptomycina – isključivo Selmanu Waksmanu.

ime nije bilo navedeno pri likom registriranja patenta.

Kako je ona tvrdila, njezini su joj kolege rekli kako „nema

dobiti barem dio zarade od streptomycina – 0,2%. Iako je to bilo nešto, bilo je daleko manje od 2% koliko je dobivao Schatz te 10% koliko je dobivao Waksman.

Streptomyces griseus

Schatz je zbog te činjenice odlučio tužiti Waksmana, ali Elizabeth nije uključio u tu priču, već je kao zaslužne za otkriće streptomycina naveo sebe i Waksmana. Nakon što su on i Waksman razmijenili nekoliko ljutih pisama u kojima jedan drugom predbacuju razne stvari, Waksman u jednom trenutku navodi kako je Elizabeth „jednako, ako ne i više, zaslužna za otkriće streptomycina“ kao i Schatz. Upravo je zbog te rečenice koju je napisao Waksman, još više zanimljiva i tužna činjenica kako Elizabethino

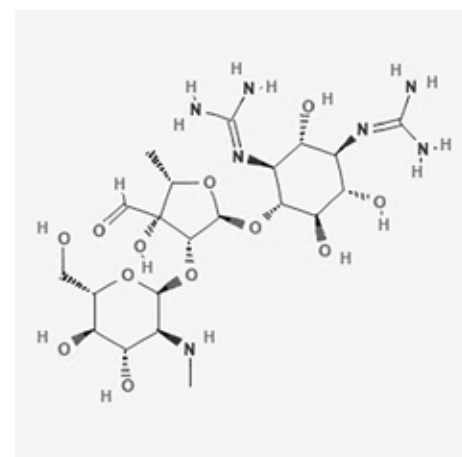
Elizabeth Bugie Gregory

smisla da se potpisuje na patent, jer će se ionako udati“ te joj nakon toga taj potpis više neće ništa značiti. U konačnici je, nakon cijele zavrzlame, Elizabeth uspjela

Nakon što je otišla sa sveučilišta, Elizabeth se zaposlila u tvrtci Merck & Co. gdje je nastavila istraživati antimikrobne učinke raznih antibiotika na *M. tuberculosis*. Nakon nekog vremena je napustila mikrobiološka istraživanja, te je ponovno upisala faks i to smjer knjižničarstvo.

Preminula je 10. travnja 2001. godine u dobi od 80 godina, a njezina je uloga u otkriću streptomycina danas poznata većem broju ljudi, unatoč činjenici kako na patentu nije navedeno njezino ime.

<https://recipe-cpsa.com/kontroverzno-otkrice-streptomycinal/>

Gluhe osobe nemaju teškoće prilikom komunikacije, samo komuniciraju drukčije

Na Gallaudetu smo naučili i uvjerali se u to da gluhe osobe nemaju nikakvih problema u komuniciranju, kako se to često kroz predrasude tumači. Sve što je različito između njih i osoba koje čuju je jezik to jest način komunikacije.

A kako bi ta komunikacija bila čim lakša, na Gallaudetu se promišlja o svim potrebama studenata pa tako i o arhitekturi te posebnim uređenjima interijera građevina unutar kampusa.

Tako su stolci u učionicama poslagani u U-obliku, kako bi nastava bila pogodnija i pristupačnija za diskusiju i veću interakciju između predavača i studenata, a zidovi u istim tim učionicama, ali i popratnim prostorijama su ofarbani različitim bojama u odnosu na boje kože, kako ne bi ometali znakovnu komunikaciju.

Kako bi komunikacija studenata bila što kvalitetnija i lakša, posebno je dizajnirana i kafeterija na kampusu. Naime, konverzaciju osoba koje čuju ometaju primjerice galama, graja, disharmonično višeglasje

te slični bučni šumovi. S druge strane za gluhe i nagluhe osobe, buku stvara mnoštvo ljudi koji istovremeno u njihovom neposrednom vidokrugu komuniciraju znakovnim jezikom. Stoga je, kako možete vidjeti na potonjim fotografijama, jedan od kafića podijeljen po razinama.

Na taj način gluhim osobama pažnju mogu odvlačiti eventualno pojedinci koji sjede na njihovoj razini. Još jedna od prilagodbi, koja svjedoči o tome koliko se na Gallaudetu sve nastoji podrediti studentima je su i prilazi, prolazi i ostali prostori za kretanje.

Kao što znate osobe koje komuniciraju govornim jezikom dok hodaju gledaju naprijed. No, osobe koje komuniciraju znakovnim jezikom, dok hodaju gledaju na stranu kako bi mogli razumijeti svoga sugovornika.

Stoga stepenice ili drugi nepristupačni tereni, ometaju gluhe studente dok razgovaraju tijekom kretanja.

Da bi se smetnje svele na minimum, u objektima Gallaudet sveučilišta se nastoji graditi što manje stepenica, prolazi su dovoljno široki da barem dvije osobe mogu hodati jedna pokraj druge. Liftovi imaju prozorna stakla, zvona imaju svijeteće signale, a svuda oko je mnoštvo ogledala kako bi studenti imali širu jasniju percepciju prostora oko sebe.

Na Gallaudetu izradili prvu dvojezičnu Storyreading aplikaciju za gluhe

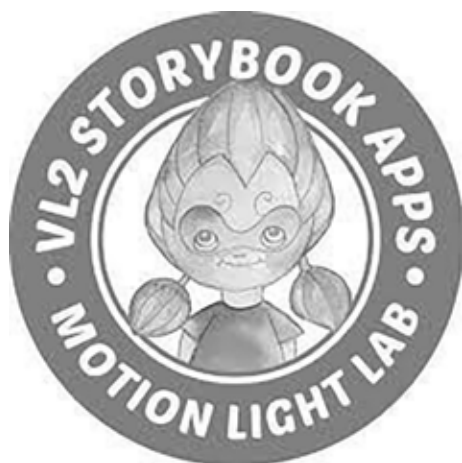
Gotovo svakodnevni dio obrazovnog programa u američkim vrtićima i nižim razredima osnovne škole je slušanje priče koja se emitira uglavnom audio ili audiovizualnim uređajima.

Djeca sjednu i slušaju priče primjerene njihovoj dobi, čime se postiže ili bar nastoji postići obogaćivanje vokabulara kod klinaca, postiže povezivanje pisanog i govornog jezika, ali se djecu time i potiče da zavole priče pa da ih jednog dana sami čitaju, slušaju ili pišu.

Kako gluha djeca ne bi bila zakinuta za taj važni i obvezni dio nastavnog programa, istraživački odjel Gallaudeta je izradio prvu bilingvalnu

aplikaciju uz pomoć koje i nagluha te gluha djeca i vrtićanci mogu doznati ljepotu i pouke iz Crvenkapice, Vuka i sedam jarića ili Tri praščića. Prema navodima Melisse Malzkuhn, odnosno voditeljice istraživačko-znanstvenog centra Motion Light Lab pri Gallaudet Universityu, njihova aplikacija The VL2 Storybook Apps se koristi u obrazovnim institucijama više od 30 američkih država, a zabilježila je i preko 50.000 skidanja.

Kako smo prethodno naglasili ona je dvojezična te je dostupna na američkom znakovnom jeziku te engleskom jeziku.

Međutim kako su nas informirali na Gallaudetu, po novome su na aplikaciji dostupne priče i na ruskom, arapskom, nizozemskom te japanskom jeziku. Tu mrežu priča na različitim jezicima namjeravaju i dalje širiti u kooperaciji s kolegama i istraživačima iz svih krajeva svijeta. Omasovaljavanje priča na engleskom jeziku plus

američkom znakovnom jeziku, kao i razvoj softvera aplikacije na što većem broju jezika, najveći su izazov istraživačima Motion Light Laba a rezultat je više nego izazovan – opismenjavanje što većeg broja gluhe djece u najranijoj mogućoj dobi.

Gallaudet u brojevima

Već smo vas informirali da je Gallaudet University osnovan 1864. godine i da je na njemu od tada diplomiralo više od 21.000 studenata iz 80 zemalja svijeta.

Borba za gluhog predsjednika 1988. godine

Kampus se proteže na 400 tisuća metara kvadratnih, praktički u srcu glavnog grada SAD-a. Na njemu trenutno studira

1.720 studenata iz 40 američkih saveznih država te 34 ostale zemlje svijeta.

Da se predavači mogu itekako posvetiti studentima na Gallaudet sveučilištu svjedoči podatak da na jednog profesora ide svega osam studenata.

Za razliku od ostalih javnih i privatnih sveučilišta u SAD-u, na Gallaudetu preko 85% studenata prima neku vrstu financijske pomoći od Sveučilišta.

Kako se društvo i institucije u Hrvatskoj brinu za svoje gluhe i nagluhe učenike?

Potaknuti posjetom Gallaudetu, odlučili smo provjeriti s kakvim se izazovima susreću gluhe i nagluhe osobe u Hrvatskoj. Stoga smo se obratili Hrvatskom savezu gluhih i nagluhih osoba (u daljnjem tekstu HSGN),

a u fokus smo stavili na učenike i studente odnosno na njihove teškoće prilikom stjecanja obrazovanja. Pitali smo ih i koje su najčešće predrasudes kojimasesusreću.

– Osobe oštećena sluha susreću s mnogobrojnim predrasudama i zabrudama glede njihovog invaliditeta, a najčešći su audizam, podcjenjivanje da ne mogu sve, da nemaju iste intelektualne sposobnosti kao i čujuće osobe, te omalovažavanje, objašnjavaju nam iz Hrvatskog saveza gluhih i nagluhih osoba.

S obzirom da je na Gallaudetu, kako smo vam opisali i predočili, za gluhe studente prilagođena čak i arhitektura te unutarnji interijer, zanimalo nas je s kakvim se izazovima suočavaju gluhi i nagluhi studenti te učenici u Hrvatskoj.

– Učenicima i studentima s oštećenjem sluha dodjeljuju se stručni komunikaci-

jski posrednici u nastavi koji im nastavne sadržaje prevode na znakovni jezik ili na drugi sustav komunikacije prilagođen osobama oštećena sluha što im znatno olakšava razumijevanje i svladavanje nastavnoga programa.

Profesori i učitelji nisu dovoljno educirani za rad s učenicima s oštećenjima sluha jer većina ih nažalost ne poznaje ni hrvatski znakovni jezik gluhih, a niti ostale sustave komunikacije s gluhim i gluhoslijepim osobama. Ipak postoje oni koji se

samoinicijativno educiraju u našim Udrugama članicama.

Želimo napomenuti da se znakovnim jezikom gluhih ne služe sve osobe oštećena sluha već da koriste i ostale sustave komunikacije kao što su: titlovanje ili daktilografija, očitavanje govora s usana i lica, razna tehnička pomagala i aplikacije kao npr. FM sustav, sustav induktivne petlje ‘speech to text’, ‘live text access’ te mnoge druge načine komunikacije koje su njima

prilagođene, a što je određeno Zakonom o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj. Dobar primjer jest srednja medicinska škola u Zagrebu koja svojim učenicima, budućem medicinskom osoblju, nudi kao izborni predmet učenje hrvatskog znakovnog jezika gluhih, objašnjavaju iz HSGN-a.

Hrvatska slijedi dobre propise, no praksa zakone baš i ne prati

S obzirom da smo se obratili na adresu krovne nacionalne udruge koja se bavi pravima i potrebama gluhih i nagluhih osoba, zanimalo nas je što se i kako može bolje napraviti, kako bi se gluhim osobama omogućilo normalnije funkcioniranje u društvu.

– Predstavnici Hrvatskog saveza gluhih i nagluhih članovi su Vladinih povjerenstava i raznih radnih skupina i aktivno sudjeluju u donošenju odluka. Hrvatska je jedna od prvih zemalja koja je ratificirala Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom (UN CRPD) te radimo na tome da se ista provede ne samo u teoriji (putem Zakona, Pravilnika i sl.) već i u praksi. Jedan od glavnih ciljeva Hrvatskog saveza gluhih i nagluhih jest ***„promicanje, razvijanje i unaprjeđivanje položaja gluhih i nagluhih***

građana u svim segmentima života, zaštita njihovih prava i interesa kao temeljnih ljudskih prava i jednakih mogućnosti, te pristup informacijama, ravnopravno s čujućom djecom, promicanje priznavanja vještina, stvarnih vrijednosti i sposobnosti gluhih i nagluhih osoba i podizanja razine svijesti u svim segmentima društva, uključujući i razinu obitelji“, odgovaraju nam.

Na kraju su iz Hrvatskog

saveza gluhih i nagluhih osoba istaknuli i statističke podatke o broju gluhih i nagluhih u Hrvatskoj. Zapanjujuća je razlika u broju registriranih gluhih i nagluhih osoba s njihovim procjenama o stvarnom broju istih.

– U Hrvatskom registru osoba s invaliditetom upisano je preko 13.000 osoba s oštećenjem sluha (gluhih, nagluhih, gluhoslijepih) no prema napim neslužbenim saznanjima u Hrvatskoj, post-

oji više od 80.000 osoba s oštećenjem sluha, zaključuju iz HSGN-a.

Napisao Ivan Božić

<https://www.srednja.hr/svijet/bilismo-jedinom-sveucilistu-svijetukojemu-studiraju-iskljucivo-gluhe-osobe/?fbclid=IwAR2hhHKUjNjMlc3ZWUloh36HPY4pQegzHwI-Hphcw411E5VvJDCF0FPMbA3Y>

18. FESTIVAL JEDNAKIH MOGUĆNOSTI

Festival jednakih mogućnosti je međunarodna manifestacija urbane kulture čiji program izvode osobe s invaliditetom. Organizator Festivala i njegovi idejni zaštitnik je Društvo tjelesnih invalida u Zagrebu.

Ove godine, osamnaesti po redu, održao se od 21. do 23. svibnja 2019., na trgu Bana Josipa Jelačića u Zagrebu. Program su izvodile osobe s invaliditetom, ali u suradnji s drugim glazbeno-scenskim i likovnim umjetnicima.

Kako se održavao na trgu, slobodno je svaki prolaznik, turist, gost mogao pogledati program i aktivno se više ili manje uključiti, na duže ili kraće vrijeme. Uglavnom su svi posjetitelji pokazali veliki interes i bili su oduševljeni nastupom oko 900 izvođača iz Hrvatske i inozemstva, od kojih oko 600 osoba s invaliditetom.

To je bila ujedno i idealna prilika iz prve ruke vidjeti, čuti i saznati o mogućnostima, sposobnostima, trudu i uspjehu osoba s invaliditetom, ali i međusobnoj komunikaciji i suradnji sa ostalim umjetnicima. Da sve bude dobro usklađeno

pobrinuli su se volonteri – studenti s petnaestak fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Oni su se prije toga na radionicama educirali o invaliditetu i volontiranju, a na Festivalu su stekli dragocjena iskustva radom u timu i specijalnoj komunikaciji s osobama razolikih tjelesnih i osjetilnih oštećenja, te umanjenih mentalnih sposobnosti.

Festival se sastoji od glazbeno-scenskog, likovnog, filmskog, edukacijsko-rekreacijskog i sportskog programa. Glazbeno-scenski program sastojao se od dramskih, plesnih i glazbenih točaka koje su naizmjenično izvodile osobe s invaliditetom i popularni estradni umjetnici. Tako o je u glazbenom dijelu po drugi put i to vrlo

Druženje gluhih umjetnika

uspješno nastupio i naš Deaf Band DLAN, koji je svojim repertoarom od 15 minuta oduševio sve.

Likovni program se sastojao od urbane skupne izložbe likovnih radova na kojoj je izlagalo šezdeset autora različitih umjetničkih izričaja, povezani tjelesnim oštećenjem kao zajedničkim obilježjem.

Promatrači izložbe su uspostavljali komunikaciju s autorima i odnose s umjetnicima, koje su predstavljale bogatstvo stilskih, tematskih, izričajnih, generacijskih i drugih različitosti. Tako su članovi udruge DLAN Lino Ujčić, Dušan Došenović i Iva Vrbos prezentirali svoje likovneradove i neobične nove umjetničke kreacije tematski vezane za Zagreb i nje-

govu povijest, te umjetničke torbice, vrećice, skulpture. Kako je na otvorenju Festivala, u ime ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom istaknuo njezin zamjenik gospodin Darijo

Jurišić, i osobe s invaliditetom trebaju uživati ista prava poput drugih građana, imati pravo da ih se čuje, vidi, prihvati.

Zato treba razvijati svijest o brojnim mogućnostima i kreativnosti čitave zajednice, te mislim da su dani ovoga Festivala pokazali kolika se snaga i bogatstvo krije u osobama s invaliditetom.

Lino Ujčić

Nastup Deaf Banda Dlan

Braća Vukojevići

Vjekoslava Sošić i njezin umjetnički nakit

Viktor Paris

Gordana Vuđer

Ilonka iz Rovinja

MEĐUNARODNA KONVENCIJA GLUHIH TATTO MAJSTORA U ZAGREBU

U Zagrebu je od 2. – 4. studenog 2018. u prostorima kluba Boogallo održana šesta Međunarodna konvencija Gluhih Tatto majstora. Iz različitih zemalja došlo je oko petnaestak gluhih tatto majstora koji su demonstrirali svoje sposobnosti, kreativnost, domišljatost.

Tu se vidjelo kako gluhi imaju poseban osjećaj za rad s rukama. Pokretač svega je Bjorn Blumeier, gluhi tatto majstor iz Berlina koji je odabrao baš Zagreb da bi omogućio i našim gluhi- ma da prisustvuju konvenciji.

Učinio je to i svjestan toga da gluhe osobe, s obzirom na probleme s komunikacijom, ne mogu samo tako ući u salon za tetoviranje i iskomunicirati svoje želje.

Bila je to idealna prilika za dobivanje novih iskustava, ideja, a ljubitelji tetovaža dobili su i novu tetovažu. Neki su uživali u izložbi novih i starih motocikala, bicikala, a poneki su si priuštiti novu majicu, vrećicu ili neku drugu sitnicu na štandu naše udruge Dlan.

Sve je zabavljao i naš omiljeni Deaf Band DLAN i Zli Bubnjari gost na bubnjevima.

Majstori tattooa, gluhi slikari i gluhi glazbenici su, zajedno usklađeni, ponudili svim posjetiteljima još jedan lijepi doživljaj.

„JA SAM GLUHI DJ“ : PRIČA O NICOA DiMARCOA

Nico DiMarco stoji iza rotacione ploče gramofona na povišenoj pozornici u RedRocksu, restoranu i glazbenom mjestu okupljanja u užurbanoj H Ulici grada Washingtona. Petak navečer je i plesni podij je pun. Pjesma „The Wobble“ od V.I.C. trešti preko zvučnika.

DiMarco usnama izgovara tekstove pjesama, iako ga ne možemo čuti. On je gluh – gluh je od rođenja – ali ga to nije spriječilo da stremi honorarnoj karijeri DJ-a. „Ja sam Gluha osoba četvrte generacije Gluhe obitelji,“ rekaomi je. „O da. Ja sam ponosan što sam Gluh.“ Kada žena dođe na pozornicu zatražiti pjesmu, on se nasmije, izvadi svoj iPhone i počne tipkati, zatim gestom pokaže da i ona učini isto. Ona natipka svoju glazbenu želju i otpleše natrag prema plesnom podiju.

Pojačaj na najjače, Mama

Svi u neposrednoj DiMarco-

voj obitelji su gluhi, ali to ih nije spriječilo u uživanju u glazbi. On se sjeća naguravanja u obiteljski automobil sa starijim bratom, Nealom, i svojim bratom blizancem Nyleom u prigradskom Marylandu, i sjeća se da je molio majku da pusti radio na najjaču glasnoću.

Ona bi tražila dok ne bi stigla do jedne od njegovih najdražih radio stanica – pop ili hip hop kasnih 90tih – i pojačala bi glasnoću koliko god je maksimalno išlo.

DiMarco nije mogao čuti glazbu, ali je mogao „osjetiti“ vibracije kako udaraju kroz automobil i kroz njegovo tijelo. Čak je počeo prepoznavati ritmove popularnih pjesama. Kasnije, kada se pojavio Youtube, mogao je pretraživati top ljestvice 2000tih i konačno identificirati pjesme koje je volio u pred adolescentsko doba.

„Moja je obitelj također bila poprilično iznenađena. Pitali bi me: „Jesi li siguran da ne čuješ?“

prisjeća se DiMarco tijekom jednog od naših sastanaka na njegovom matičnom Sveučilištu Gallaudet, fakultetu u Sjeveroistočnom Washingtonu za ljude koji su gluhi i/ili oštećena sluha. „Gluhi ljudi uglavnom ne obraćaju pozornost na glazbu iz uvijek istih razloga.“

Ovih dana, DiMarco je ostao vrlo blizak s obitelji. Često objavi fotografske postove na društvenim medijima, u društvu svog brata blizanca Nylea, profesionalnog modela koji je pobijedio na reality televizijskom natjecanju „Sljedeći Američki TopModel“ 2015. godine. „Moja je obitelj jako ponosna na mene i na moju braću, i na uspjeh koji smo svi doživjeli,“ kaže DiMarco. „Na način na koji smo pokazali svijetu da Gluhe osobe mogu ostvariti bilo što.“

Hvala, Tehnologijo

DiMarco je na fakultet krenuo kao ljubitelj glazbe, a s fakulteta otišao kao DJ. Kao DJ je počeo puštati glazbu na tulumima, s njegovim vjernim Macbook – om, dok je bio student na Gallaudetu. Uskoro su se njegovi vikendi počeli ispunjavati gažama. Shazam, iPhone aplikacija koja je izašla 2008., je promijenila igru još više. DiMarco je sada mogao držati telefon prema zvučniku dok je svirala pjesma koja mu se sviđa i Shazam bi ju identificirao za njega u nekoliko sekundi. Aplikacija mu je pokazivala i tekstove pjesma isto tako, što ga je često ostavljalo vrlo zatečenim.

Glazba je postala još veći dio života na Gaudalletu u narednom desetljeću otkada je on diplomirao. Mnogi studenti hodaju po sveučilišnom kompleksu sa slušalicama na glavi.

„To prije niste vidali, ali razine produkcije su takve da oni to mogu čuti,“ rekao je Larry Medwetsky, predsjedatelj odsjeka za Slušanje, Govor i Jezične znanosti na Sveučilištu Gallaudet. „Ne znam čuju li glazbu, ili ju osjećaju ušima, ali uistinu uživaju u njoj.“

Također, postoji uređaj koji gluhe osobe mogu nositi na leđima, a koji im pomaže prenositi glazbene vibracije u njihovo tijelo. DiMarco ga nema, ali je on investirao u moćne zvučnike za duboke tonove (subwoofers) kako bi glazba pulsirala u njegovom stanu i vani u klubovima.

„Ako ju upalim, to ćete osjetiti. Vaše cijelo tijelo će osjetiti taj ritam,“ upozorio nas je kroz smjeh.

Isto tako, naučio je imati rezervne čepiće za uši pri ruci kada pušta glazbu za raznoliku publiku – vrlo često ljudi koji čuju nisu spremni na razinu zvuka koju gluhe osobe i osobe oštećenog sluha trebaju kako bi osjetile ritam. Medwetsky, koji je i sam slabo čuje, predlaže da svatko treba obratiti posebnu pozornost sljedeći put kada bude slušao glazbu.

„Ako nemate cipele na nogama i osjetite glazbu, niski tonovi su u donjem dijelu, a visoki u gornjem dijelu,“ objasnio je. „Kada glazba prolazi kroz vaše tijelo, stvara jako ugodno iskustvo. Zato je glazba univerzalna.“

DiMarco, lijevo, s njegovim bratom blizancem Nyleom i starijim bratom Nealom.

Želim biti Vaš Gluhi DJ

Gallaudet je sidrište jedne od najveće zajednice gluhih osoba i osoba oštećenog sluha u zemlji. U obližnjim četvrtima su dobro poslujuće radnje koje drže gluhe osobe, te se mnogi restorani i barovi trude uključiti i podržati radnike i mušterije koje su gluhe ili oštećena sluha.

DiMarco pušta glazbu na mnogim vjenčanjima, festivalima i drugim događanjima usmjerenima prema gluhim osobama i osobama oštećenog sluha, ali također izvodi DJ gaže i za čujuću publiku. Na događanju u Red Bear Brewingu ranije ove godine, ljudi u publici, poput Josha Bakera i Kelseya Dwyera, su bili iznenađeni kada su saznali da je DJ koji vrti Beyoncejinu pjesmu „All the Single Ladies“ i pleše uz nju, gluh.

„Nevjerojatno je,“ rekao je Baker. „Nije drugačije ni po čemu (od DJ-a koji čuju) sa perspektive slušatelja.“ „Očito radi sjajan posao,“ rekao je Dwyer. DiMarco voli poticati druge gluhe osobe i osobe oštećena sluha da mu se pridruže na plesnom podiju. Njegov Instagram

je pun videa njega kako pleše. Mnoge od glazbenih želja koje naručuju gluhe osobe i osobe oštećenog sluha su pjesme sa određenim setom plesnih pokreta poput pjesme „The Wobble.“ „Ljudi će poludjeti i pojuriti na plesni podij kako bi na to plesali,“ primijetio je. „To je stvar Gluhih.“ DiMarco i dalje radi puno radno vrijeme kao vladin IT specijalist, a DJ gaže odrađuje u večernjim satima ili vikendima. Takav balans mu odgovara – jako je zadovoljan i sretan u životu koji si je kreirao u Washingtonu.

„Ne smeta mi biti Gluhi DJ, jer vrlo često, ljudi ne shvaćaju da Gluhe osobe mogu postići sve,“ uzdahnuo je. „Zato nastojim predstavljati svoju zajednicu i raditi što mogu kako bi im pomogao predočiti budućnost koja je prostrana, široka, bez granica.“

Bilješka urednika: DiMarco je među onim članovima zajednice gluhih koji preferiraju da se riječ „Gluh“ piše velikim početnim slovom kako bi se istaknulo da osoba prihvaća kulturu gluhih. S obzirom da WAMU potpada pod AP Stil koji ne kapitalizira slovo, mi smo veliko početno slovo kod riječi „Gluh“ pisali u DiMarcovim citatima, ali ne drugdje u tekstu.

Pripremio Lino Ujčić

ZNAKOVNI JEZIK ZA GLUHE RAZVILI SU JEDAN REDOVNIK I DVA KATOLIČKA SVEĆENIKA, EVO KAKO

Prva osoba koja je počela djelovati da se situacija za gluhe osobe poboljša bio je španjolski benediktinac iz 16. stoljeća, Pedro Ponce de León.

Pedro Ponce de León

„Kako su redovnici pomogli izmisliti znakovni jezik“, naslov je članka koji je prošlog tjedna objavljen na National Geographicu, u kojemu se objašnjava kako je zaslugama jednog benediktinskog redovnika i dvojice katoličkih svećenika gluhim osobama olakšana komunikacija. No, olakšanje komunikacije nije bila jedina dobrobit proizašla iz znakovnog jezika.

Gluhim su osobama pod Rimskim zakonom, objašnjava se u članku, bila uskraćena određena prava, poput prava da potpišu oporuku jer se pretpostavljalo “da ne ra-

zumiju ništa; budući da ne mogu naučiti čitati ili pisati“.

Prva osoba koja je počela djelovati da se situacija za gluhe osobe poboljša bio je španjolski benediktinac iz 16. stoljeća, Pedro Ponce de León. De Leon je došao na ideju da ih nauči znakovnom jeziku koje su benediktinci koristili kako bi komunicirali tijekom dnevnih razdoblja šutnje. Nadahnut de Leonovim radom, španjolski svećenik Juan Pablo Bonet je nastavio razvijati komunikacijske metode. Bonet je krenuo s idejom da gluhe osobe nauči izgovarati riječi i postepeno konstruirati smislene fraze.

Prvi korak u tom procesu bio je razvoj ‘demonstrativne abecede’, sustava u kojem se desnom rukom rade oblici koji predstavljaju slova. Gluha osoba bi uz to naučila povezivati svako slovo abecede s fonetskim zvukom. Bonetov je pristup kombinirao zvukove za komunikaciju sa znakovnim jezikom, no imao je poteškoća prilikom podučavanja riječi za apstraktne pojmove, ili riječi poput “za”, “ni”, “još” i slično.

Godine 1755. francuski katolički svećenik Charles-

Michel de l’Épée utemeljio je sveobuhvatniju metodu poučavanja gluhih osoba, te u Parizu utemeljio prvi Nacionalni institut za gluho-nijemu djecu. Djeca su u institut dolazila iz različitih dijelova Francuske te sa sobom donosila znakove kojima su komunicirali kod kuće.

Charles-Michel de l’Épée

Épée je pomoću tih znakova sastavio vlastiti rječnik znakovnog jezika. Uvjeren da znakovni jezik mora biti cjeloviti jezik, njegov je sustav sadržavao prijedloge, veznike i druge gramatičke elemente. Osim poboljšanja znakovnog jezika, Épée je utemeljio i 21 školu za gluhe zbog čega ga se smatra ‘ocem gluhih’.

Ivo Džeba | Bitno.net

DLANOVCI U KRANJSKOJ GORI

U travnju 2019. dogovoren je trodnevni susret (5. – 7. travnja 2019.) radionica za zainteresirane članove udruge “Kazalište, audiovizualne umjetnosti i kulture Gluhih - Dlan” i prijatelja gluhih iz Slovenije.

Plan nam je bio u opuštenoj atmosferi i ljepotama Kranjske gore doživjeti, saznati, dobiti prijedloge, savjete u vezi sviranja i korištenja bub-

Članovi DBD, umjetnici Lada Lištvanova i Jelena Bolshedonova iznad prekrasne Kranjske gore

njeva da bi se i na tom polju mogli još bolje i više izraziti.

I našli smo se tu: djeca mladi, zreli i malo stariji svi u istoj želji da steknemo nova iskustva ali i da probudimo naše prijateljstvo.

Krenuli smo korak po korak od osnovnih tehnika pa do sve zahtijevnijih ritmova i izražavanja. Bilo je zabavno i interesantno. Iziskivalo je od nas puno pažnje i usmjerenosti, pamćenja i posvećenosti, a i strpljenja, snage, truda.

Na kraju smo se svi osjećali bogatije i ispunjenije, zahvalni posebno organizatorici gospođi Ladi Lištvanovoj, poznatoj umjetnici.

Rastali smo se s nadom da će takvih susreta biti još.

Lino Ujčić

Dražen Maleković, poznati bubnjar član Deaf Band Dlan kao voditelj i „učitelj“ na radionici

FESTIVAL „CLIN D'OEIL" - REIMS

Sadašnji i bivši članovi Udruge „Kazalište, audiovizualne umjetnosti i kultura gluhih – DLAN“ Marija Lemary Vuletić, Nedeljko Feljan, Dražen Maleković i Angel Naumovski bili su na festivalu "Clin D'Oeil" u Reimsu.

Umjetnička organizacija Gluhih "Ciné Sourds", uz potporu francuskog Ministarstva kulture organizirala je Festival "Clin D'Oeil"- Festival vizualne umjetnosti gluhih u Reimsu, u partnerstvu s gradom Reimsom i Glavnim vijećem u Champagne-Ardenne regiji.

Festival je bio otvoren za sve oblike umjetničkog stvaranja i izražavanja, te je dao široku europsku i svjetsku multidisciplinarnu lepezu vizualne umjetnosti gluhih umjetnika kroz 4 dana.

Prikazana je bila kazališna i glazbena umjetnost, one man show, poezija na znakovnom jeziku, ples, filmska i video produkcija, te sajam kulture i umjetnosti svih profila.

Bile su različite radionice na kojima se moglo saznati i sklapati veze i poznanstva te razmjenjivati znanja, iskustva i planova o budućim EU projektima.

Članovi Deaf Band DLAN i Beethovens Nightmare

Nedeljko i Bob Hiltermann

Lemary i Boryana Topchieva

DEAF BAND DLAN U ERFURTU

U Erfurtu, na Deaf Tattoo Konvenciji, koja se održala od 31. svibnja do 01. lipnja 2019., bili su sadašnji i neki bivši članovi Udruge „Kazalište, audiovizualne umjetnosti i kultura gluhih – DLAN“ Marija Lemary Vuletić, Nedeljko Feljan, Dražen Maleković i Angel Naumovski, ujedno i članovi Deaf Band DLAN-a.

Ovim putem zahvaljujemo Ministarstvu kulture i Gradskom uredu za kulturu te organizatoru Deaf Tattoo Konvencije I.D.E.A.F. braći Blumeier za pokrivanje svih troškova sudjelovanja. Deaf Band DLAN je osim nastupa imao priliku izložiti svoja kulturno umjetnička dijela na Sajmu Deaf Tattoo Konvencije i prisustvovati bogatim ponudama Sajma.

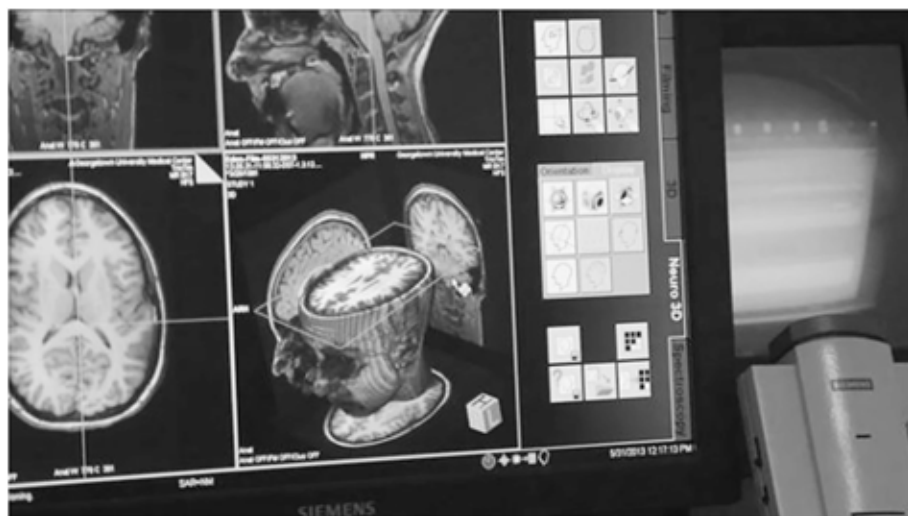
ISTRAŽIVAČI RADE NA TOME DA BOLJE SHVATE MOZAK GLUHIH UČENIKA JEZIKA

GUMC studija je prva ove vrste, s obzirom na to da odva- ja gluhe ljude čiji je materinji jezik Engleski, od onih čiji je materinji jezik Američki Znakovni Jezik (ASL). Omogućeno zahvaljujući Sveučilišnom Medicinskom Centru Georgetowna.

Ono što doživljavamo i učimo pomaže oblikovan- ju našeg mozga, ali grupa istraživača Sveučilišnog Medicinskog Centra George- towna su pokazali kako jezik kojeg prvog naučimo može utjecati na strukturu moz- ga na fascinante načine. Ali ova nova studija nije o osobi koja prvo nauči En- gleski naspram osobe kojoj je materinji jezik Francuski ili Ruski. Ne, ova studija je o osobi poput Daniela Kooa, profesora suradnika na Sveučilištu Gallaudet na odsjeku za Psihologiju.

Prvi jezik ima značaj

Koo je rođen gluh. Ali Američki Znakovni Jezik nije bio prvi jezik koji je on naučio. „Odrastao sam izvorno na oralnoj metodologi- ji, što znači učio Engleski jezik kroz čitanje s us- ana,“ objašnjava Daniel. I tvrdi da je to iskustvo za- pravo poprilično uobičajeno.

„90 posto gluhe djece su rođene o obitelj gdje roditelji čuju, toliko puno gluhe djece koristi Engleski kao prvi jezik, baš kao što sam i ja tijekom svog odrastanja,“ on objašnjava.

Profesor suradnik sa Sveučilišta Gallaudet, Daniel Koo, je pomogao u provođenju GUMC studije; on je rođen gluh i naučio je Engleski prije Američkog Znakovnog Jezika (Sveučilište Gallaudet)

Stvar je u tome da se većina studija koja se bavila gluho-

ćom provodila samo s onim ljudima koji koriste Američki Znakovni Jezik kao prvi.

„Nikada nisu istražili profil gluhih ljudi koji su također primarno korisnici Engleskog jezika,“ kaže Koo. „Ali ne možemo mnogo pretpostav- ljati na temelju samo jedne specifične populacije koja je odrasla u jednom specifičnom jezičnom iskustvu. I tako smo bili prva studija koja je uistinu istražila obje grupe gluhih osoba i usporedili strukture koje su pod utjecajem onih jezičnih izbora koji su razvo- jno odabrani dok su odrastali.

I to je bilo veliko otkriće za GUMCovog post dok- toranda Olumidea Olula- dea, glavnog autora studije.

„Uvijek sam mislio da sve osobe koje su gluhe koriste znakovni jezik,“ rekao je.

„I saznati da je većina ljudi koji ne čuju odrasla koristeći Engleski jezik, mislim da je važno da naše znanstvene studije, sa znanstvene perspektive, ponude informacije koje se mogu koristiti za čitavu populaciju.“

Kako bi se to omogućilo, objašnjava, istraživački timovi su koristili slike magnetske rezonance ili MRI, kako bi analizirali mozak četiri različite skupine: gluhih ljudi koji su odrasli koristeći Američki Znakovni Jezik, gluhi ljudi koji su odrasli koristeći Engleski jezik, čujućih osoba koje su odrasle koristeći Američki Znakovni Jezik (koji su naučila od svojih gluhih roditelja) i čujućih osoba koje su odrasle koristeći Engleski jezik.

I tim istraživača je otkrio da je kod gluhih sudionika – bez obzira na njihov materinji jezik – njihov auditorni korteks izgledao drugačije od onih sudionika koji čuju. Uglavnom, imao je manji volumen bijele tvari – to je tkivo koje utječe na to kako mozak uči i funkcionira.

„Ali ono što smo otkrili je da, ako ste odrasli koristeći Američki Znakovni Jezik, također možete pronaći neke razlike u dijelovima mozga koji nam pomažu govoriti ili koristiti jezik,“ tvrdi Guinevere Eden koja upravlja GUMCovim Centrom za Studije o Učenju.

Kako se učenje događa?

Ono o čemu ona govori je siva tvar, koja služi za procesuiranje informacija. Studija je otkrila da je siva tvar desne hemisfere mozga kod gluhih osoba kojima je Američki Znakovni Jezik (ASL) materinji deblja nego kod gluhih osoba kojima je materinji Engleski jezik.

Zašto? Možda zato što je desna hemisfera zadužena za vizualno prostorne vještine. A sa svojim jedinstvenim gramatičkim sustavom – zajedno sa pokretima ruku, lica i torza – Američki Znakovni Jezik je više prostoran. Engleski je više linearan.

„Ali ne znači da je jedno bolje nego drugo,“ kaže Eden.

„Ali mislim da će zanimljivo pitanje biti, kada proučavamo stvari u obrazovanju, kako poučavamo čitanje ili kako radimo intervencije, zanimljivo je imati te pozadinske informacije: znati da nije samo senzorno iskustvo ono koje oblikuje mozak, već i

jezično iskustvo, i to da oni uzajamno među djeluju.“

To je biologija učenja. I jednom kada shvatimo kako se učenje događa, možemo podrediti naše metode poučavanja kako bi imale najjači efekt.

Ali koja god da je metoda u pitanju, prema Danielu Koou, kada se radi o podučavanju jezika djetetu koje je gluho ili oštećena sluha:

„Važno je da gluho dijete dobije pristup, i da ima potpun pristup jeziku, što je ranije moguće, nebitno je li to Engleski ili znakovni jezik. Važno je da se tome izlažu,“ objasnio je.

Jer će im to pomoći povezati se sa svojim svijetom, uključiti se u svoju zajednicu, i jednom možda, podučavati i svoju djecu također.

Rebecca Sheir

https://wamu.org/story/14/08/29/researchers_work_to_better_understand_brains_of_deaf_language_learners/

